

Patologické chování v mikroregionu Bystřicko

Libor Cural

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Libor COURAL**
Osobní číslo: **H118040**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Patologické chování v mikroregionu Bystřicko**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu "IMS Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009).

Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce. S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- vliv rozvoje průmyslu v mikroregionu Bystřicko na centralizaci patologického chování;
- vliv ztráty zaměstnání z důvodu naplněné expozice (maximální počet povolených odfáraných směn), nebo z důvodu pracovního úrazu na patologické chování;
- vliv kumulace těchto lidí na relativně malém územním celku a z toho pramenící patologické chování.

Součástí práce bude provedení kvantitativního průzkumu zaměřeného na respondenty s jednostranným pracovním zaměřením. Pokusím se zjistit, zda tyto respondenti mají vliv na nárůst patologického chování v mikroregionu Bystřicko.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bauman, Z. Individualizovaná společnost. Praha: Mladá fronta, 2004.

Fischer, S. Škoda, J. Sociální patologie. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009.

Mareš, P. Sociologie nerovnosti a chudoby. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.

Možný, I. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006.

Tilly, Ch. Politika kolektivního násilí. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006.

Urban, L. Dubský, J. Sociální deviace. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008.

Kronika města Bystřice nad Pernštejnem

Další literatura bude průběžně doplňena během bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Halka Prášilová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 14.2.2014

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uctí-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené šákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce bude snaha o zmapování nejčastějšího patologického chování v mikroregionu Bystřicko, v časovém horizontu od začátku těžby uranové rudy roku 1958 až do současnosti. V teoretické části

se budu zajímat o jednotlivé patologické jevy, jejich nejčastější příčiny vzniku a cílové skupiny, kterých se týká.

V praktické části, pomocí kvantitativního výzkumu, bude snaha o prokázání (verifikaci), nebo vyvrácení (falsifikaci) vlivu rozvoje uranového průmyslu na patologické chování v mikroregionu Bystřicko.

Klíčová slova:

Druhy patologického chování, důvody patologického chování, mikroregion Bystřicko, uranové doly.

ABSTRACT

The aim of the bachelor thesis is the study of most frequent pathological behaviour in Bystřice nad Pernštejnem region, from the year 1958, when the uranium-mining started, till the present. In theoretical part of this work, I will focus on a single pathological phenomenons, the most often cause of their inception and affected target groups.

In practical part, with the aid of quantitative research, I will try to verify or falsify the influence of uranium industry development over pathological behaviour in Bystřice nad Pernštejnem region.

Keywords:

Type of pathological behaviour, reasons of pathological behaviour, Bystřice nad Pernštejnem region, uranium-mining

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat manželce Janě a dětem za trpělivost, kterou se mnou měli po celou dobu mého studia a psaní bakalářské práce, protože ne vždycky jsem měl na ně tolik času, kolik bych si přál. Byli mi velkou morální oporou.

Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Halce Prášilové, PhD. za konzultační pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PATOLOGICKÉ CHOVÁNÍ	12
1.1 PŮVOD PATOLOGICKÉHO CHOVÁNÍ.....	12
1.2 DRUHY PATOLOGICKÉHO CHOVÁNÍ	15
1.2.1 Příčiny patologického chování	16
1.2.2 Prostředí	17
1.2.3 Životní styl	21
1.2.4 Volný čas.....	22
1.2.5 Patologie a deviace.....	23
2 BYSTRICKO - VZNIK A HISTORIE	24
2.1 BYSTRICKO OD ROKU 1958 PO SOUČASNOST	24
2.2 BYSTRICE NAD PERNŠTEJNEM OČIMA DRUHÝCH	27
2.3 ZÁPIS Z BYSTRICKÉ KRONIKY	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
3 POPIS PROBLÉMU	35
3.1 CÍL VÝZKUMU	35
3.2 POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY	36
3.2.1 Dotazník	37
3.2.2 Demografický vývoj v mikroregionu Bystřicko	37
3.2.3 Statistiky PČR v obvodu Bystřice nad Pernštejnem	40
3.2.4 Statistiky dopravních nehod v mikroregionu Bystřicko.....	44
Tabulka č. 5	44
4 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU	49
4.1 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	49
4.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	50
4.3 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	70
ZÁVĚR	72
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	76
SEZNAM OBRÁZKŮ	77
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	78
SEZNAM PŘÍLOH	80

ÚVOD

Patologické chování provází lidstvo od prvopočátku. Za patologické chování se dá považovat vše, co se v dané době vymyká normě. Sociální patologie jako taková je závažný společenský problém. S rozpadem klasické jádrové rodiny a stěhování se do měst se začaly objevovat další patologické jevy, například promiskuita. Není snad oblast lidského bytí, která by nebyla postižena tímto problémem. Je to fenomén, který prorůstá celou společností. O to horší je, že to, co jsme dříve považovali za patologické, se dnes stává součástí normy. V dnešní uspěchané době, kdy většinu času tráví lidé v práci, nebo naopak jsou bez práce, se navzájem od sebe odcizují. Jsou k druhým apatičtí, lhostejní. Přestávají věřit v morálku, spravedlnost. Je všeobecně známo, že čím víc lidí je svědkem normě se vymykajícímu činu, tím menší je pravděpodobnost, že někdo vystoupí z davu a zakročí. Nejde o anomie jako takové, spíše jen o neochotu dodržovat tyto normy. Konzumní způsob života, citová lhostejnost a nedodržování základních morálních pravidel nás předurčuje jako lidský druh k tomu, že začínáme být nebezpeční sami sobě.

V teoretické části se zaměřím na patologické chování jako takové. S využitím odborné literatury dojde k vysvětlení pojmu sociální patologie, popsání jednotlivých druhů a jak se postupem času vyvíjela. Které se dnes už za patologické chování nepovažují, ale na druhou stranu které nově vznikají. S rozvojem společnosti a technologií vznikají stále další a další formy patologického chování.

Cílem mé bakalářské práce bude zmapování a celkový pohled na rozvoj mikroregionu Bystřicko v časovém úseku 1958 až po současnost, změny ve struktuře a počtu obyvatel v souvislosti s rozvojem uranových dolů. Následkem tohoto vývoje jak se měnilo množství a druhy patologického chování na Bystřicku.

S rozvojem těžby na Bystřicku nastal vzhledem k tehdejší cílené agitaci a propagandě masový nárůst přistěhovalců z různých koutů republiky. Díky tomu došlo k míšení různých společenských skupin. Z menšího města se rázem výstavbou dvou sídlišť stalo město střední velikosti, které sebou neslo i jistá rizika, např. ztráta sousedských vztahů, vzájemnou izolaci, odcizení, lhostejnost. Lidé, kteří byli zvyklí se po práci věnovat svým zájmům (kolem domu, hospodářství), měli najednou na sídlišti spoustu času. Nezanedbatelný byl i fakt, že na tehdejší dobu zaměstnanci uranových dolů měli nadprůměrný příjem. To vedlo k tomu, že trávili spoustu času po různých pohostinstvích.

Nové lokály, restaurace a nalévárny se začaly objevovat na každém rohu.

Vzhledem k tomu, že se jedná o velký časový úsek a s přechodem statistik z písemné podoby do elektronické, budu postupovat od studia kroniky, dobové literatury, tisku. Následně budou pokračovat rozhovory:

- s bývalými i s dnes činnými policisty s využitím dostupné evidence přestupků a trestných činů
- s personalistou o nábore do uranových dolů, uchazečích o práci, kritériích přijímání do pracovního poměru
- s nynějším starostou města, jeho poznatky, názory na strukturu a životní styl obyvatel ve spojitosti s těžbou na uranových dolech
- pohledy lidí, kteří sice nepracovali na uranových dolech, ale jak vnímali horníky.

V praktické části se budu snažit zmapovat patologické chování na Bystřicku, jeho nejčastější druhy. Následně určení nejčastějších cílových skupin a zjištění důvodu tohoto chování.

Stanovení hypotéz ve spojitosti patologického chování a nárůstem obyvatel vlivem těžby na uranových dolech.

Cílem mého výzkumu bude snaha o verifikaci, nebo falsifikaci stanovených hypotéz. Jako přínos tohoto výzkumu považuji to, že se mi podaří získat opravdový nezkreslený přehled o vývoji patologického chování na Bystřicku. Následně snaha seznámit širší veřejnost s výsledkem výzkumu a poopravení názoru na vývoj sociálně patologických jevů na Bystřicku.

Stanovené hypotézy:

H1: Předpokládám, že s rozvojem uranového průmyslu narostlo i patologické chování v mikroregionu Bystřicko.

H2: Předpokládám, že procentuálně větší podíl na patologickém chování na Bystřicku, mají zaměstnanci uranových dolů.

H3: Předpokládám, že obyvatelé mikroregionu Bystřicko, kteří nepracovali na uranových dolech, budou mít negativní názor na zaměstnance dolů.

H4: Předpokládám, že největší podíl na patologickém chování na Bystřicku bude mít věková skupina 21-35 let.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PATOLOGICKÉ CHOVÁNÍ

Položme si otázku, co to je a kde se vzal pojem patologické chování? Za patologické chování považujeme vše, co se v dané době odlišuje od normy. Pochází z latinského pathos- utrpení, choroba. „*Jde o souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů.*“¹ Nejedná se o samostatný vědní obor. Pojem sociální patologie lze chápat jako jedno z odvětví sociologie. Francouzský sociolog Emil Durkheim považuje sociální patologii za vědu o chorobách a nepříznivých skutečnostech v rámci dané společnosti, které se stávají její organickou součástí.² Autorem pojmu sociální patologie je anglický filosof Herbert Spencer. Ten podobně jako Durkheim chápe sociální problémy jako něco organického.

„*Jeho koncepce se vyznačuje důrazem na podobnost rysů lidské společnosti a biologického organismu.*“³

1.1 Původ patologického chování

Patologické chování pochází pravděpodobně od dob, co si lidstvo začalo uvědomovat samo sebe. Protože to, že člověk začal myslet, nevedlo automaticky jenom k tomu, že se začal rozvíjet, ale i k tomu, že začal jednat z užitku. To znamená, že dělal ne to, co mu bylo přirozené, ale to, co chtěl, protože chuť je horší jak hlad.

Pokud to nezačalo ještě dříve, máme důkazy, že v pravěku, když jedna tlupa ulovila mamuta a objevila se silnější, která ho ukradla, bylo to už tehdy považované za krádež.

Naopak taková výprava do jiného kmene získat ženu, a to i tím způsobem, že ji ukradne, bylo považováno za normální. Až postupem času s rozvojem výměnného obchodu, kdy se dala žena získat za pár pěkných kůží, by se krádež ženy dala považovat za patologické chování.

Právě jsme narazili na moment, kdy je vidět, jak se rozvíjel člověk, tak vznikalo nebo zanikalo patologické chování.

¹ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 13, ISBN 978-80-247-2207-8

² Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 14, ISBN 978-80-247-2207-8

³ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 14, ISBN 978-80-247-2207-8

Tím, že se člověk začal spojovat do skupin, tehdy ještě „tlup“, tak si musel nastavit i určité pravidla, normy, co je a co už není v souladu s tehdejší morálkou.

Vyloučení ze skupiny znamenalo téměř vždy smrt vyhladováním, nebo zmrznutím. Proto dodržování pravidel té dané skupiny bylo tak nějak samozřejmostí. Člověk, který si začal stále více podmaňovat přírodu, přestával být závislý na skupině a začal být individualistický.

Vedlo to k tomu, že morálka a dodržování norem nemuselo být udržováno ze strachu s přežití, nebo silou, tím pádem člověk jako individuum neměl potřebu, nutnost dodržovat normy.

To, jestli se choval morálně, záviselo čím dál tím víc na tom, zda byl ochoten respektovat nějaké normy dobrovolně na základě svého přesvědčení nebo ne.

Další velký posun byl se vznikem jednotlivých náboženství, které určovalo, co je a co není správné. Opět se spíš ale jednalo o udržování lidí v určitých mantinelech, pod pohrůzkou božího hněvu. Průlomový byl vznik uceleného a na tehdejší dobu nadčasového, cca. 1686 př. n. l., Chammurapiho zákoníku. Ten určoval, co je norma a zároveň oznamoval, jaké hrozí za porušení určité normy tresty. Byl na veřejném místě, takže nikdo nemohl říct, že neměl možnost se s ním seznámit. Soudci museli soudit dle zákona.

Následně desatero, které je sice spojováno s křesťanstvím, se objevuje i v jiných náboženstvích, například v Koránu⁴, dává lidem do rukou návod, jak se morálně chovat. Máme tu zákony a morální pravidla, jak se chovat, které udávaly řád a pořádek v chaosu společnosti. Jenže morálním člověkem se nerodíme, ale stáváme se postupem času, výchovou, působením okolí. Tak zvanou socializací. *„Socializace je celoživotním procesem utváření a vývoje člověka ve společenskou bytost. Tento proces probíhá ve vzájemné interakci jedince a společnosti.“*⁴ Mohli bychom říci, že když byl návod, jak se chovat, mělo by být patologické chování na ústupu. Můžeme se snažit o minimalizaci sociálně patologického chování, ale co bude existovat společnost, bude existovat patologické chování. Některé druhy sice vymizí, nebo se stanou součástí normy. Například opalování nahoře bez vrchního dílu plavek. Dnes, až na některé země, je to celkem normální.

⁴ Vágnerová, Marie *Základy psychologie*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2010. s. 273, ISBN 978-80-246-0841-9

„ Stanovit to co je ve společnosti normální a co již není, je obtížné. Hranice normy je pohyblivá, normalita může být posuzována podle různých kritérií. Vymezení normy závisí na mnoha faktorech, například na četnosti nebo intenzitě posuzovaných projevů. Je sociokulturně podmíněno, norma se mění v průběhu času. Pro různé sociální skupiny mohou rovněž platit různá normativní kritéria. Jedná se o značně subjektivní proměnnou, jejíž hranice se v průběhu společenského vývoje může různě měnit a posouvat.“⁵

Norma jako taková se může lišit v čase, místě a prostoru. Tím chci říct, že je důležité, v které době se jedná ještě o normu, není stálá, ale posouvá se s dobou. Myšleno kde, jako území a etnika. Prostoru, to, co je norma třeba ve vězení, na vojně a různé gangy se v normálním životě již normě vymyká.

Společnost není statický prvek, tudíž jak se vyvíjí, vznikají i nové formy patologického chování. Jako například:

- **Patologické hráčství** (gamblerství, gambling),, *můžeme definovat jako časté, opakující se epizody, které dominují v životě jedince a vedou k poškození sociálních, pracovních, materiálních a rodinných hodnot a k zadlužení.*⁶
- **Počítačová kriminalita** (kybernetická kriminalita),, *označují trestné činy zaměřené proti počítačům nebo trestné činy páchané pomocí počítače.*⁷
- **Šikana**,, *lze definovat jako násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit.*⁸
- **Sprejerství** (sprejer),, *vytváří graffiti, chce se odlišit od ostatních vyjádřením svých nálad a pocitů, upoutat, upozornit na sebe.*⁹ Tím, že používá plochy, které k tomu nejsou určeny, například fasády domů, dopouští se přestupku.

⁵ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 26, ISBN 978-80-247-2207-8

⁶ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 128, ISBN 978-80-247-2207-8

⁷ http://cs.wikipedia.org/wiki/Počítačová_kriminalita

⁸ Vágnerová Marie *Patopsychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. s. 798, ISBN 80-7178-678-0

⁹ Klimeš, L. *Slovník cizích slov*. Praha: Pedagogické nakladatelství, a. s., 2005. s. 699, ISBN 80-7235-272-5

- **Domácí násilí** „je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“¹⁰

1.2 Druhy patologického chování

Tuto kapitolu jsem si vybral, protože jsem chtěl nějak systematicky postupovat v daném problému. Než jsem se začel do knih a internetových odkazů, vůbec jsem netušil, že bude tak těžké rozdělit patologické chování na druhy. Pokud bych chtěl vyjmenovat jednotlivé druhy jako takové, mohu postupovat podle abecedy a není písmena, na které by se nenašlo nějaké patologické chování. To jsem ale neměl v úmyslu. Mým záměrem je rozdělit druhy patologického chování podle způsobu porušení normy.

V první řadě by se dalo rozdělit na porušení normy z pohledu náboženství, morálky a práva. Sice jsou navzájem provázané, náboženství s morálkou a morálka s právem, ale je tam úzká hranice, která to rozděluje.

- **Náboženství:** pokud tady nebudu chtít jmenovat jednotlivé náboženství a jejich normy, napadá mě hlavně desatero, které je základní kámen mnoha náboženství.
- **Morálka:** jsou po generace zažitá pravidla slušného chování pro danou kulturu. Morální pravidla bývají často základem práva, ale na rozdíl od práva nejsou vynutitelné a nehrozí právní postih. Jen veřejné mínění a opovržení.
- **Právo:** zde je přesně dáno, co je porušení a co ne. Co není výslovně zakázáno, je povoleno. Zároveň jsou uvedené sankce, které hrozí za porušení normy.

Dále by se dalo patologické chování rozdělit podle toho, zda jde o násilnou, nebo nenásilnou formu porušení normy.

- **Nenásilná forma:** jako například, promiskuita, prostituce, záškoláctví, bezdomovectví, alkoholismus, gamblerství. Většinou, ale tyto druhy patologického chování na sebe nabalují další, které mají již povahu násilnou.

¹⁰ [www.domacinasili.cz /domaci-nasili/](http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/)

- **Násilná forma:** vandalství, výtržnictví, přestupkové a trestné činy spojené s násilnou činností.

1.2.1 Příčiny patologického chování

Otázka, co vede jednotlivce k patologickému chování je dost důležitá. Dá se však zjišťovat dost těžko, natož pak kvantifikovat na celou společnost. Jak jsem již uvedl, norma není jednotná, je pohyblivá, posouvá se společně s jednotlivými společenskými skupinami.

Přesto existují určité faktory, které patologické chování ovlivňují. „*Sociálně patologické chování je ve skutečnosti důsledkem působení řady různých biopsychosociálních faktorů. Ty působí v inkriminovaném čase ve vzájemné interakci.*“¹¹

Díky tomuto zjištění, došlo k vytvoření teorií možných příčin vzniku patologického chování.

- „*Teorie, jež předpokládá existenci určitých typů lidí, kteří mají tendenci volit chování mimo společenské normy.*
- *Teorie situační- předpokládá, určité sociální situace navozují možnost vzniku a rozvoje sociální deviace. Takového chování se může v podstatě dopustit kdokoliv.*
- *Teorie konjunktivní- jedná se o kombinaci obou předchozích přístupů. Výhodiskem této teorie je, že v určitých situacích se určitý typ lidí bude chovat určitým způsobem.*“¹²

Za zmínku by také stály civilizační faktory. Způsob dnešního konzumního života vede automaticky k sociálně patologickým jevům. Uspěchaná doba, většina času strávená v práci, stres, honba za kariérou jsou důsledkem toho, že nemáme čas na své nejbližší, děti. Dříve rodiče trávili s dětmi podstatně více času. Vedli je k práci, soběstačnosti, hodně se vyprávělo, četly se knihy. Takzvané černé hodinky si dnes umí představit už jen málokdo. Když nešla elektřina, tak se všichni sešli u petrolejové lampy a vyprávělo se. Dnes z důvodu nedostatku času rodičů je dítě odkázané v lepším případě na trávení času u počítače, nebo je vydáno na pospas ulici. Pak už je jen krůček, aby sklouzlo na šikmou plochu.

¹¹⁻¹² Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 27-28, ISBN 978-80-247-2207-8

Snaha patřit do nějaké skupiny je přirozená volba, takže vyhledává různé party, gangy. Tam, aby zapadl, jedná pod vlivem dané skupiny.

Nebo pravý opak: přehnané nároky rodičů na dítě, které kolikrát plynou z vlastních nesplněných cílů. Několik kroužků týdně, kdy se dítě vrací večer domů a mělo by se ještě připravovat do školy. Dlouhodobé přehnané nároky mohou vést k psychické poruše, nebo ke zkratovému jednání, například útěku z domova.

1.2.2 Prostředí

Ačkoliv se to nemusí zdát důležité, prostředí hraje velmi důležitou roli ve vývoji jedince ve společnosti. Prostředí, ve kterém daný jedinec vyrůstal a pohyboval se, je jako otisk ruky, které po sobě zanechává stopy.

Geneticky jsme na tom všichni stejně, naše existence počíná od zrození po úmrtí. Jenže, a v tom je ten háček, ne všichni se rodíme do stejného prostředí. Jak se říká, rodiče a kde se narodíme, si nevybereme. „Každý jedinec vyrůstá v určitém prostředí a vlastnosti tohoto prostředí jeho vývoj nějakým způsobem ovlivňují.“¹³

Za prvé bych uvedl **sociální prostředí**. To dále můžeme dělit podle druhu interakce. **Jedinec & sociální prostředí:** budou-li dva jedinci ve stejném prostředí, bude každý na dané podněty z okolí reagovat jinak. Protože důležitou roli reakce na okolí, hrají genetické vloh, vlastnosti, charakter, inteligence.¹⁴ Například dva sourozenci, i když mají genetické vloh stejné, mohou mít jiné vlastnosti a charakter a tudíž každý bude reagovat jinak. „Podněty prostředí nepůsobí na různě disponované jedince stejně, jejich vliv může být modifikován i samotnou dědičnou informací.“¹⁵

Sociální skupina & prostředí: jako primární a nejdůležitější sociální skupina, co se týče socializace dítěte, je považována rodina.

- **Rodina:** Zde si jedinec vytváří osobnost, citové vazby, morální hodnoty. Díky nápodoby kopíruje rodiče, jak v dobrých tak i v špatných vlastnostech, a tím pádem si může vytvořit i patologický normativní systém. Může mít i vliv do jaké rodiny se jedinec narodí. Neúplná, chudá, nebo naopak finančně dobře zajištěná. U neúplné rodiny většinou chybí role autoritativního rodiče.

¹³ Vágnerová, Marie *Základy psychologie*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2010. s. 28, ISBN: 978-80-246-0841-9

¹⁴ zdrojem informací: Brateková, J. *Problematika sociálně patologických jevů*. Brno: 2009.

Masarykova univerzita v Brně. Bakalářská práce. s. 10, Vedoucí práce Mgr. Miroslav Janda

¹⁵ Vágnerová, Marie *Základy psychologie*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2010. s. 27, ISBN: 978-80-246-0841-9

Většinou dochází k tomu, že jeden rodič na úkor druhého se snaží udělat lepším, že si dítě snaží naklonit na svou stranu pomocí různých prezentů. Nehledě na to, že dítě dokáže tuto situaci bravurně využít ve svůj prospěch. Ví, že se rodiče předhání o jeho pozornost.

Narodit se do bohaté rodiny ještě neznamená, že zde vyrostete morální člověk. Může mít veškeré předpoklady, vzdělání, peníze, známosti a přesto to neznamená, že z něj vyrostete morálnější jedinec, než z toho, který vyrůstal v chudobě. Protože záleží na tom, i jaké morální hodnoty uznává daná rodina, co je pro ni důležité. Takže i když se to zdá na první pohled jasné, jedinec, který se rodí do chudé rodiny, může mít morálnější základy, než ten co je má postavené na materiálních základech.

Takže, lepší startovní pozici má z bohatší rodiny, protože je o něho ve všech směrech dobře postaráno, ale nakonec jsou důležitější morální hodnoty té konkrétní rodiny.

Dále jsou důležité vrstevnické skupiny. Pokud došlo v některé fázi k disfunkci rodiny, může mít vrstevnická skupina zásadní vliv. Dostat se a zapadnout do některé této skupiny znamená nějakým způsobem se zviditelnit, jednat ve prospěch skupiny. Každá skupina má svůj hodnotový a normativní systém. Může to být sportovní klub, ale i parta, která může jednat za hranici morálních a právních norem. Zapadnout znamená přizpůsobit se.

- **Škola:** školní prostředí vytváří další sociální skupiny, které se dále štěpí. Může to být podle tříd, pohlaví, inteligence, nebo oblíbenosti. Vrozená potřeba patřit do některých těchto skupin a zároveň strach z vyloučení z kolektivu může vést k patologickému chování. Pokud bude například ve třídě převládat negativní prostředí, bude se i jinak bezproblémový jedinec snažit podřídít skupině. Například, než aby byl vystaven posměchu, i když v hodinách umí, bude se snažit splynout s davem a nijak nevyčnívat. Školní prostředí bývá také úrodnou půdou pro vznik šikany. Důvodů může být několik:

- sloučením žáků z různých společenských vrstev, rodin s různými morálními hodnotami, vrozené agresivní vlohy
- viktimitnost určitých jedinců, kteří svým chováním, nebo oblékáním přitahují pozornost agresora

- nedostatečná funkce učitele jako autority. V dnešní době je větší procentuální zastoupení učitelek než učitelů, kteří vzbuzují přirozenou autoritu
 - bývá často latentní, vrstevníci ji přijímají jako součást normy, agresor si nemusí uvědomovat patřičně důsledky svého chování
 - ze strany učitelů bývá často bagatelizována nebo přehlížena, to dává agresorovi pocit beztrestnosti.
- **Práce:** pracovní prostředí dnešní doby, kdy je velká konkurence, nezaměstnanost a firmy se snaží o co nejmenší provozní náklady, a tím pádem jsou kladeny velké nároky na zaměstnance, vytváří půdu pro patologické jevy. Lidé jsou formálně spojeni do skupin (pracovních kolektivů), ale tato formální vazba nemůže nahradit osobní. Zaměstnanci si závidí úspěch, peníze. Strach ze ztráty zaměstnání vede k tomu, že na sebe žalují, pomlouvají se. Tato postmoderní doba, která nás nutí posouvat své možnosti nad hranice únosnosti, kdy v práci trávíme většinu času, přinesla i nové druhy patologického chování.
 - *Bossing: „ je specifický tým, že šikany se dopouští nadřízený pracovník. Bossing je psychická šikana v zaměstnání, které se dopouští na svém podřízeném nadřízený pracovník. Jedná se tedy o chování nadřízeného, které poškozují podřízeného před jeho kolegy, znesnadňuje či znemožňuje mu jeho práci. Bossing se samozřejmě vyvíjí a stupňuje. Tato šikana zhoršuje vztahy na pracovišti a zvyšuje kult osobnosti vedoucích.“¹⁶*
 - *Mobbing. „označuje nejrůznější formy znepríjemňování života na pracovišti. Charakteristická je pro ně skrytost, rafinovanost a zákeřnost. Při rozhodování, zda už jde o mobbing se užívá tzv. Leymannova pravidla: za mobbing lze považovat pouze chování, které se objevuje alespoň 1× týdně po dobu minimálně 6 měsíců. Někdy bývá pod mobbing zařazováno i sexuální obtěžování na pracovišti, jiné pojetí mobbing vymezuje jako špatné zacházení bez sexuální či rasové příčiny.“¹⁷ Jedná se o teror řízený kolegy na pracovišti.*

¹⁶⁻¹⁷ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Mobbing, Bossing](http://cs.wikipedia.org/wiki/Mobbing,_Bossing)

- Sexuální harašení: „jednání sexuální povahy v jakékoliv formě, které je dotčeným zaměstnancem oprávněně vnímáno jako nevídané, nevhodné nebo urážlivé a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského, ponižujícího nebo zneklidňujícího prostředí na pracovišti nebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí, které ovlivní výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů.“¹⁸ Právě u tohoto chování je možné se pozastavit, protože to, co třeba v České republice tolerujeme, nebo se bere jako nevinný flitr, tak například v Americe je to už porušení normy a kvůli tomu by se i soudili.

Společnost & sociální prostředí: společnost určuje normy, zákony. Vytváří sociální klima, které se dále odráží na jednotlivých sociálních skupinách. Pokud je v některých směrech hodně benevolentní, nahrává na vytvoření sociálně patologického prostředí. Pokud například není vytvořen systém sociálních kontrol a prevence, začne se norma posouvat směrem dolů a začne to vytvářet úrodnou půdu pro patologické chování. Nebo hodně liberální společnost, kde jsou malé sociální jistoty, může způsobovat například chudobu a bezdomovectví. To na sebe nabaluje další, jako krádeže, alkoholismus, narkomanií a prostituci. „Společnost v současné době prochází řadou proměn. Rychlý rozvoj na poli vědeckém i společenském, začleňování do evropských struktur, globalizace, změny výchovného klimatu sociálního prostředí, vznik informační společnosti, touha po pokroku a honba za uspokojením životních potřeb i již uvedené civilizační determinanty zvyšují nároky kladené na současnou generaci. Vzrůstá obtížnost integrovat se do společnosti a nalézat individuální prostor s prosociálním zaměřením.“¹⁹

Dalším důležitým faktorem je **životní prostředí**.

Je rozdíl, jestli se někdo narodí na venkově, nebo ve městě. Anonymita měst přímo vybízí k patologickému chování. Tam, kde neznáme ani svoje sousedy, nemůže zákonitě fungovat sociální kontrola. Nahrává tomu i dnešní lhostejnost, kdy se jeden o druhého nestarají. Ta tam je sousedská výpomoc. Na venkově bývalo běžné, když jeden potřeboval pomoc, tak se sousedi sešli a pomohli. Příště pomohl zas někdo jemu.

¹⁸ <http://www.epravo.cz/top/clanky/sexualni-obtezovani-a-jeho-postih-36540.html>

¹⁹ Bargel, M. Mühlpachr, P. a kolektiv *Inkluze versus exkluze-dilema sociální patologie*. Brno: IMS, 2010. S. 19, ISBN: 978-80-87182-12-3

Tak to chodilo dokola, aniž by bylo potřeba někomu něco platit a ještě u toho byla dobrá nálada.

Jenže konzumní život už není jen doménou měst. Zdražování a tím pádem i zvyšování životních nákladů vede k tomu, že se sousedská solidarita úplně vytratila.

„K rozvoji nežádoucího chování může stimulovat nejen určitý životní styl, ale i určité životní prostředí.

Nepříznivě působí například nakupení velkého množství lidí na sídlištích, která jsou typická svou anonymitou a kde lze jen těžko rozeznat stálé obyvatele od cizích lidí.

Není tudíž divu, že se zde děti a mladiství chovají asociálně ve větší míře než tam, kde funguje sociální kontrola a na anonymitu nelze spoléhat.“²⁰

Dá se říct, že každého jedince ovlivňuje prostředí, ve kterém žije. Jde o vzájemnou interakci. Je důležité, v jakém prostředí jedinec vyrůstá a následně ve kterém žije. Oproti tomu je důležité, jak moc se nechá jedinec daným prostředím ovlivnit. Bude rozdíl, jestli v morálně závadném prostředí vyrůstá, nebo se do něj později přestěhoval jako dospělý. Pokud bude mít morální základ v sobě od dětství, působení sociálně patologického prostředí bude menší. Tento názor zastával i Immanuel Kant, který vyjádřil ve svém citátu:

„Hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.“²¹

1.2.3 Životní styl

Určitě stojí za zmínku životní styl jako možná příčina sociálně patologického chování. Životní styl neboli způsob - jde o ustálený, zažitý způsob života jednotlivce, nebo sociální skupiny. Jedná se i o trávení volného času, které buď může být samo o sobě patologické, nebo nemusí být pochopeno okolím, a tím pádem je opět považované za patologické.

Může se jednat buď o vícečlenné rodiny, nebo o minoritní skupiny, které už svým počtem mohou působit rušivým dojmem. Na venkově, kde je větší pospolitost lidí, je tento jev považován za normální. Kdežto ve městě, když se sejde více lidí v jednom bytě, nebo jsou zvyklí večery trávit před domem, s tím je spojený i větší hluk, působí nežádoucím dojmem.

„Lidé, kteří přišli z odlišného sociokulturního prostředí, se mohou lišit i životním stylem (slavení svátků, trávení volného času).

²⁰ Vágnerová Marie *Patopsychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. s. 784, ISBN 80-7178-678-0

²¹ Immanuel Kant: německý filosof, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kant>

Mnohé zvyklosti, které jsou v zemi jejich původu běžné, mohou být majoritní společností vnímány jako rušivé a nepříjemné. Považují to jako důkaz bezohlednosti. Takovým projevem je například tendence ke sdružování ve večerních hodinách mimo byt, spojená s větší hlučností.“²²

1.2.4 Volný čas

S životním stylem souvisí trávení volného času. Volný čas je to, co děláme mimo pracovní dobu. Důležité je, jak kdo tráví volný čas. Volnočasové aktivity mají několik důležitých funkcí. Například, relaxační, zájmová, vzdělávací. Podle druhu trávení volného času může jít o pozitivní, nebo negativní trávení volného času.

Dalo by se říci, že volný čas trávíme buď z důvodu udržování si určitého sociálního postavení, životního stylu, například vedení ve firmě hraje golf, tak by bylo společensky nepřijatelné se nezapojit, nepatřit do golfového klubu. Takto trávený volný čas sice nepatří k společensky závadnému chování, ba naopak je vyžadované, ale nemusí docházet automaticky k regeneraci sil. Jedná se o chování přizpůsobení se sociální skupině, ne vždy se nám tyto aktivity hodí a může to vést až k vyčerpání a depresím. Nevhodné odbourávání těchto faktorů na sebe nabaluje další patologické chování.

Dále může jít o volnočasové aktivity, jako jsou koníčky. Takto trávený čas trávíme z vlastní vůle, bez nějakého prospěchu. Ať se jedná o pohybovou, nebo zájmovou aktivitu jsme schopni se dokonale odreagovat, načerpat nové síly. Přestože jsme po aktivním odpočinku unaveni, cítíme se lépe.

Oproti tomu stojí například trávení volného času z nudy. Zde nejde ani o to, co mě baví, jak si odpočinu, ale zabít nějak určitý časový úsek. Z toho může pramenit nežádoucí chování, jako povalečství, vandalství, výtržnictví až po kriminální činnost. Budování si hodnotově závadného morálního žebříčku, které vede k špatnému začlenění, nebo dokonce k úplnému vyloučení ze společnosti.

Faktory, které dále ovlivňují trávení volného času jsou nástup různých technologií a médií. Dříve to byla televize, která nás okrádala o čas, dnes jsou to počítačové hry, mobil a v neposlední řadě internet a sociální sítě. Díky těmto technologiím a hlavně sociálním sítím jsme odtrženi od reality, od opravdových přátel. Je sice pěkné, že má někdo na Facebooku hodně přátel, když některé ani ve skutečnosti nezná.

²² Vágnerová Marie *Patopsychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. s. 658, ISBN 80-7178-678-0

S tím je spojeno další riziko patologického chování. S možností si vymyslet jinou totožnost a na sociálních sítích tvrdit o sobě, co není pravda, je strašně jednoduché. Odtud je jenom krůček k tomu, aby se nějaké dítě, někdy i dospělý, nechal zlákat na sliby virtuálního kamaráda. V lepším případě dojde jen ke zklamání, ale může jít i o duševně narušeného jedince, kde hrozí například pohlavní zneužití.

Proto je velmi důležité klást důraz na prevenci co se týče trávení volného času. Nechci zde jmenovat a popisovat stupně prevence, jako primární sekundární a terciální. Jenom chci zdůraznit globálně, jak je důležité mít kontrolu nad tím, jak tráví čas naše děti.

S kým se kamarádí, co je zajímavé. Cíleně v nich rozvíjet jejich kladný potenciál nadchnutím se pro určitou věc. Tím, že s nimi budeme trávit více času, komunikovat, naslouchat jim, bude větší šance, že nebudou mít potřebu se svěřovat virtuálnímu kamarádovi.

1.2.5 Patologie a deviace

Oba dva tyto pojmy znamenají jakoukoliv odchylku od normy. Ale přesto se od sebe liší. Patologické chování znamená odchylku od normálu v záporném slova smyslu. „*Sociálně patologické jevy jsou vždy pro společnost či jednotlivce negativní.*“²³ Oproti tomu deviace je jakákoliv odchylka od normy. Může to být směrem dolů, takže totožné s patologií, nebo směrem nahoru, například nadprůměrná inteligence. Deviaci tedy můžeme rozdělit na pozitivní a negativní. Takže deviantní chování nemusí vždy znamenat nemorální, společensky závadné.

„*Deviace je obecně definována jako kterákoliv odchylka od normální struktury či funkce. Může se vyskytovat u jakéhokoli jevu v přírodě či ve společnosti. Na rozdíl od sociální patologie je pojem deviace hodnotově a emocionálně neutrální.*“²⁴

„**Sociální deviace:** je zaměřena na vztah svého nositele k jeho sociálnímu okolí, ostatním lidem.

„Co je sociální deviace- čtyři pojetí.

- **Statistické pojetí:** odchylka od chování obvyklého, jakýkoliv extrém
- **Normativní pojetí:** odchylka od normy
- **Reaktivní pojetí:** jako deviantní označováno okolím, veřejné mínění
- **Kontrolní pojetí:** formální sociální kontrola úřadů, sociálních pracovníků a expertů.“²⁵

²³ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 14, ISBN 978-80-247-2207-8

²⁴ Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. s. 14, ISBN 978-80-247-2207-8

²⁵ zdrojem informací: Vavřík, M. *přednáška Sociální patologie*. IMS Brno, 2012

2 BYSTRICKO - VZNIK A HISTORIE

První zmínka o obci Bystřice pochází z 13. století, kdy začaly vznikat osady podél moravsko-české cesty údolím řeky Svratky. Hlavní vlna osídlování, kdy z jedné z nich vznikla později i Bystřice, byla skončena asi již v první polovině 13. století. Ke kolonizaci z větší části přispěla přítomnost hradů Aušperk, Zubštejn a Pernštejn, podle kterého byla Bystřice pojmenována. Statut městečka dostala kolem roku 1348. Díky velké podpoře pánů z Pernštejna se městečko prudce rozvíjelo.

„Rozvoj řemesel, zejména soukenického (cech ustaven roku 1555) předznamenal, že Bystřice bohatla a mohla půjčovat i svému majiteli Vratislavovi z Pernštejna. Ten jim jako splátku dluhu vymohl povýšení na město císařem Rudolfem II. 11. dubna 1580. Tehdy město obdrželo i svůj dodnes používaný znak: půl hlavy zubra a půl orla dělené (štrychem) modré barvy na zlatém podkladu.“²⁶

Za úpadku rodu Pernštejnů, začal postupně i úpadek města, který dovršil požár roku 1585. *„Nového rozmachu dosáhlo město po reformách Marie Terezie a Josefa II. Bystřice se stala jednou ze tří nejdůležitějších oblastí výroby sukna na Moravě. Praktický do začátku 50. let 20. století nemělo město významnější průmyslový podnik a obyvatelstvo se živilo drobným podnikáním a zemědělstvím. Rozvoj Bystřice je spojen se zavedením železnice do města v červnu 1905 a pak především s rozmachem uranového průmyslu v Dolní Rožínce od poloviny 50. let. Díky uranovému průmyslu zde vyrostla dvě velká sídliště a počet obyvatel vzrostl na 8 600.“²⁷*

2.1 Bystřicko od roku 1958 po současnost

„Na konci 50. let vznikl v blízkosti Bystřice nový podnik, který významně ovlivnil rozvoj města od 60. let. Již v roce 1953 zřídil Geologický průzkum uranového průmyslu svůj závod v Novém Městě a začal provádět úspěšný průzkum v okrese. V roce 1957 předal národní podnik Jáchymovské doly Trutnov první důl Karel Havlíček Borovský. Následně bylo na Dolní Rožínku přestěhováno Ředitelství dolů.“²⁸

Rozvoj Města Bystřice dokazuje i fakt, že s rostoucí těžbou uranu, která byla na vrcholu v 60. -70 letech, kdy doly zaměstnávaly 3500 až 4100 zaměstnanců, je znát nárůst i počtu obyvatel na Bystřicku.

²⁶⁻²⁷ <http://www.bystricenp.cz/historie/>

²⁸ Štarha, I. Zemek, M. *Bystřice nad Pernštejnem*. Brno: Nakladatelství Blok, 1980. s. 211

Jen okrajově, protože podrobnými statistikami se budu zabývat v praktické části, rok 1950-3922 obyvatel a 892 domů, rok 1961- 5032 obyvatel a 897 domů, rok 1970- 7644 obyvatel a 1005 domů. Dá se říct, že minimálně třetina obyvatel z mikroregionu Bystřicko byla zaměstnána v uranových dolech v Dolní Rožínce.

„Uranové doly postavily na sídlišti I, budovaném v letech 1958-1966, a na sídlišti II, budovaném od roku 1964, 1546 bytových jednotek.“²⁹

Masivní výstavbou a kvalitní agitací do této lokality lákaly doly stále více lidí z celé republiky. Uranový průmysl bylo mladé odvětví, kde jen málokdo si připouštěl rizika, která s sebou přináší tato práce. Buď jako těžké pracovní úrazy, jen pro orientaci v rocích 1966- 1970 činil počet pracovních úrazů v průměru za rok - 432, nebo následně nemoci z povolání. Pro lidi, kteří sem přišli za prací, bylo důležité, že dostanou byt a na tehdejší dobu nadprůměrný plat. S růstem počtu obyvatel na Bystřicku začalo narůstat i patologické chování. Například kronikářský zápis z roku 1967:

„Na schůzích národního výboru se stále ozývají kritické připomínky občanů ve snaze odstranit nedostatky a nepořádek v našem městě. Z bufetu na staré radnici se stává hospoda. Denně zde vysedávají určití lidé, kteří přes zákaz kouří, popíjejí alkoholické nápoje, dělají nepořádek na záchodě a v průjezdě. Velké nahuštění obyvatel na sídlišti I přináší mnohou nekázeň. Chodci na chodnicích jsou ohrožováni cyklisty a dokonce i motocyklisty. Popel z kotelny je sypán na přilehlou cestu, což jednak znesnadňuje příchod ke garážím, jednak vítr rozfoukává popílek po celém sídlišti a znečišťuje ovzduší i vzhled. Kolem popelnic je více odpadků než v popelnicích, což je zaviněno nepravdělným odvozem popelnic. Kolem domů se dlouho po svátcích povaluje plno vánočních stromků.“³⁰

Některé připomínky jsou s postupem času k zamyšlení, protože například uvedený stav okolí popelnic po vánočních svátcích je v dnešní době běžný.

Po roce 1987 začíná útlum těžby uranových rud v tehdejší ČSSR. Následně byla zkrácená maximální expozice (maximální počet směn v podzemí) z 3800 směn na 2100 směn, došlo k první vlně propouštění. Když k tomu připočtu ty, co museli skončit ze zdravotních důvodů, nebo následkem pracovního úrazu, začal narůstat počet lidí, kteří byli bez práce.

²⁹ Štarha, I. Zemek, M. *Bystřice nad Pernštejnem*. Brno: Nakladatelství Blok, 1980. s. 223

³⁰ Jungman, H. *Bystřice nad Pernštejnem*. PRODUCTION 24. s.r.o., 2010. s. 119-120

Od roku 1988 počet zaměstnanců výrazně klesal až do roku 2000. V letech 2000 až 2012 se jejich počet ustálil na cca 1 000 zaměstnancích. Počet zaměstnanců na dolech klesal, ale nové pracovní příležitosti nepřicházely. V době krize roku 2005 byla nezaměstnanost přímo ve městě 10,13 procenta.

Bývalí zaměstnanci uranových dolů velmi těžko sháněli další pracovní uplatnění. Buď neměli patřičné vzdělání, popřípadě kvalifikaci, nebo ze zdravotních důvodů. Dost často si i za to mohli sami, protože se jim nechtělo dělat za někdy i podprůměrnou mzdu a snažili se to uhrát na nemoc z povolání. Proto zaměstnavatel po pár špatných zkušenostech, kdy zaměstnal bývalé horníky a potom mu většinu roku promarodili, už neměl zájem další bývalé horníky zaměstnat.

Dá se říct, že se jedná o klasický stigmatismus, kde přetrvávající špatná zkušenost škatulkuje všechny ostatní bývalé zaměstnance uranových dolů do posice lidí, kteří už nechtějí pracovat. Dost tomu napomáhal systém sociálních dávek, který byl natolik velkorysý, že v té době nebylo problém dostat důchod z důvodu nemoci z povolání.

Celkem se za dobu působnosti odštěpného závodu GEAM na pracovištích vystřídalo více jak 30 000 pracovníků. Když vezmu v potaz, že práce v podzemí je povolena od 21let, tak těmto bývalým zaměstnancům bylo cca 32 let a více. Ti mladší, zvyklí na určitý životní standart, sháněli lépe placenou práci, kterou zde ale nenašli. Takže pokud nezačali dojíždět za prací, byli na úradě práce. Starší ročníky na tom byly ještě hůř. Čím je člověk starší, často bez potřebné kvalifikace, shání práci obtížněji.

Další faktor byl, že práce na uranových dolech je dosti specifická. Je to fyzicky i psychicky namáhavá práce, která měla i své výhody. Lidé dělají v malých skupinách, nebylo ani výjimkou, že jenom ve dvou. Práci si více méně organizovali sami. Takový člověk si dost těžko zvykal na práci ve fabrice, kde byl stále pod dozorem, kde musel dodržovat přestávky, byl pod kamerami. Buď se přizpůsobil, nebo častěji odcházel jinam.

Lidé, kteří měli splněný počet odfáraných směn, dostávali odstupné a roční plat do průměru. O to míň to bylo pro ně motivující někam nastoupit. Proto nebyl problém v dopoledních hodinách vidět plné hospody. Zde je riziko vzniku patologického chování, které pramení v první řadě z vysedávání v hospodě. Takový život se mu začne líbit, následně z toho pramení možnost vzniku závislosti na alkoholu, hracích automatech, výtržnictví, zanedbávání rodinného života, promiskuita.

2.2 Bystřice nad Pernštejnem očima druhých

Pohled lidí z různého pracovního spektra na podíl vlivu uranového průmyslu na rozvoj města a následně nárůst patologického chování - nejedná se zatím o výzkum. Jde o dlouhý časový úsek, ne všechny informace jsou díky totalitnímu režimu objektivní, zajímaly mě názory obyvatel.

Nejprve jsem navštívil starostu města Bystřice n.P. Ing. Karla Pačísku. Položil jsem mu tyto otázky:

- Jaký vliv měl rozvoj uranového průmyslu na mikroregion Bystřicko.
 - pozitiva
 - negativa
- Jaký typ lidí se sem podle jeho názoru stěhoval.
- Které skupiny považoval za rizikové, jak tito lidé trávili volný čas.
- Mohli mít větší procentuální podíl zaměstnanci uranových dolů na patologickém chování.
- Omezil zákaz výherních automatů patologické chování.

Odpovědi: Samozřejmě, že těžba ovlivnila rozvoj města. Během krátké doby se postavila dvě sídliště, kulturní dům, poliklinika, vznikly nové obchody. S nárůstem obyvatel bylo potřeba stavět nejen bytové jednotky, ale i kanalizaci, celoměstský vodovod, veřejné osvětlení. Pro potřeby zaměstnanců uranových dolů byla postavena ubytovna s restaurací, kam se vešlo až tři sta lidí. S novými lidmi sem přišly nové technologie a zkušenosti. Dříve se zde pěstovaly ve větší míře jen brambory.

Samozřejmě to mělo i negativní vliv. První zaměstnanci dolů přišli z Jáchymova. A jak víme, pracovali tam vězni a ne všichni byli političtí. Bystřice se sice rapidně rozrostla, ale o lidi, kteří neměli k městu žádný vztah. Chyběl tu takzvaný patriotismus. Lidé sem přijeli za prací, někteří se usadili a založili rodinu, jiní zas časem odjeli. Doly přilákaly do města různé dobrodruhy, kteří sem přijeli za vidinou velkých výdělků. Lidé, kteří tady nemají žádné zázemí a nehodlají se zde natrvalo usadit, se někdy chovají jak utržení z řetězu. Podle toho taky vypadalo jejich trávení volného času. Po práci do hospody, vyspat se, do práce a tak dál. Ne všichni byli ale stejní, byli i takoví, kteří zakládali sportovní oddíly a šli

si po práci zahrát fotbal. Turistické oddíly pořádaly různé akce - zdejší krajina k tomu přímo vybízela.

Co se týká patologického chování, určitě na něm měli ze začátku „uraňáci“ (tak se říká zaměstnancům uranových dolů) velký podíl. Hlavně již jmenovaní dobrodruzi a ti, co zde žili přechodně. Postupem času se ale situace poněkud zlepšovala.

Po revoluci opět ve městě začala narůstat kriminalita. V roce 1996 prosadil bývalý starosta Ing. Josef Novotný vyhlášku o omezení a následně o zrušení výherních automatů. Tato revoluční myšlenka byla natolik úspěšná v praxi, že město dokonce zrušilo městskou policii.

Pan starosta měl ještě další ideu - zákaz kouření na veřejných prostranstvích v působnosti města Bystřice nad Pernštejnem. Tuto revoluční myšlenku se ale prosadit nepodařilo.

Zápis z městské kroniky rok 2005:

„Hned v prvních měsících 2005 se Bystřice stala centrem zájmů medií. Už 26. ledna uvedly Lidové noviny článek s názvem: První město v ČR zakázalo kouření na svém území, na totéž téma - ovšem poněkud jinak – referoval o Bystřici v Reflexu Jiří X. Doležal (článek s chybou v nadpisu se jmenoval Singapur nad Pernštejnem 10/05) Následovali další články, a to například o podávání vírské vody během úředních jednání na radnici a zejména o vybudování památníku obětem kouření. Především posledně zmíněná záležitost vyvolala celou vlnu emocí a téma kouření se stalo námětem mnoha diskuzí ve městě. Zdá se, že právě v tomhle bodě Bystřice byla příliš světová (obdobné zákony platí v Irsku, Itálii a nově i v Anglii) a bystřičtí konzervativní kuřáci odmítli takové změny akceptovat. Hlas lidu, hlas boží, říkalo se už v historii vícekrát.“³¹

³¹ Jungman, H. *Bystřice nad Pernštejnem*. PRODUCTION 24. s.r.o., 2010. s. 134

Dále jsem vyzpovídal bývalého policistu Petra Syrového. Položil jsem mu tyto otázky:

- Od kterého roku a jak dlouho sloužil
- Měli podle něho „uraňáci“ vliv na patologické chování na Bystřicku.
- Které skupiny byly rizikové, co se týká patologického chování, v době jeho služby.
- Které patologické chování se nejvíce objevovalo na Bystřicku.
- Projevil se zákaz výherních automatů na četnosti patologického chování.

Odpovědi: Sloužil od roku 1983, celkem 23 let. V té době měl uranový průmysl v regionu nejlepší roky za sebou. Na patologické chování měli uraňáci vliv jednoznačně. Byly jich tady ubytovány spousty na ubytovnách v Bystřici, na Rožince v takzvaných dřevácích (jednoduché dřevěné stavby, od toho ten název). Jenže uraňákům přivezeným z Jáchymova to přišlo normální. Právě tito uraňáci z ubytoven měli velký vliv na rozvoj patologického chování. Jednoznačně se to projevilo až při útlumu těžby, začaly se rušit ubytovny a rapidně klesla kriminalita i přestupky.

Uraňáci patřili rozhodně mezi rizikové skupiny. Díky počtu ubytovaných dělníků a jejich potřebě hasit žízeň ve zdejších pohostinstvích, bylo v největším rozkvětu uranových dolů ve městě asi dvacet šest hospod. Dále tomu nahrával fakt, že brali až trojnásobek běžného platu. Pak se nehledělo na nějakou korunu, kterou utratili v hospodě. S postupem času patřily mezi rizikové skupiny i děti těchto zaměstnanců, většinou děti ze sídlišť, kde měly příklad ve svých rodičích.

Mezi nejčastější patologické chování patřilo asi výtržnictví. Dost často zasahovala policie v hospodách i domácnostech. Muži se většinou napili a začali si vyřizovat účty. Nebo došli domů a pod vlivem alkoholu dělali „rozdělení“ (hovorový výraz pro nastolování pořádku). Dále pod vlivem alkoholu došlo k mnoha dopravním nehodám. Určitě je potřeba zmínit promiskuitu, nebylo nic divného, když si dva páry vyměnily manželky. Děti těchto uraňáků postupem času kromě výtržnictví, někdy i pod vlivem alkoholu, začaly koketovat s návykovými látkami. Nejčastěji se zde objevovali čichači.

Díky automatům se zde řešila spousta případů - rodinné hádky, někdy i sebevraždy z důvodu zkratové situace po velké prohře. Bývalo běžné, že po výplatě, když ještě

dostávali „ peníze na ruku“, šli rovnou do hospody. K tomu automaty, domů toho moc nedonesli. Zákazem automatů se situace zlepšila, takže to určitě ovlivnilo patologické chování na Bystřicku.

V pořadí třetím, na koho jsem se obrátil, byl personalista uranových dolů pan Homolka. Zajímalo mě hlavně:

- V kterých letech pracoval na uranových dolech, u jaké práce začínal.
- Od kterého roku dělal personalistu.
- Jaký typ lidí se hlásil na doly.
- Jaké byly požadavky na přijetí, kromě zdravotního stavu.
- Jaké měli zaměstnanci možnosti trávit volný čas
- Mohli nějak negativně uraňáci ovlivnit život na Bystřicku.
- Docházelo často k porušování pracovní kázně – čím.
- Rekondiční pobyty.
- Jaké je další možné uplatnění průměrného uraňáka po ukončení pracovního poměru. Vezmu-li v potaz, že byl problém vrátit se k původní profesi po několika letech, kdy pokrok a technologie jdou na povrchu podstatně rychleji.

Odpovědi: Nastoupil na uranové doly roku 1971 ještě před válkou jako dělník. Po válce dělal krátce na geofyzice a následně nastoupil na místo ekonoma. Jako personalista pracoval až po revoluci v roce 1989. Vzhledem k tomu, že měl na starosti ekonomiku práce, byl blízko k personálním záležitostem už na pozici ekonoma.

První větší vlna přistěhovalců přišla po amnestii roku 1960 z Jáchymovských dolů. Následně tam, kde začínal útlum, přišla další větší vlna. Po ukončení trestu dostávali takzvané umístěnky sem na uranové doly. Dále ještě fungoval na vojně nábor na doly, kdo se nechal přesvědčit, měl zkrácenu povinnou vojenskou službu. Proto se sem sjížděli lidé z celé republiky, ale i z ciziny, například Maďaři, Bulhaři, Rusové. Než se postavily první domy v Bystřici, bývali ubytováni v nedalekém Víru, Novém Městě na Moravě, Tišnově, v Dolní Rožince v již zmiňovaných dřevácích. V okruhu asi sto kilometrů jezdily svozové autobusy.

Zvláštní požadavky na práci v dolech nebyly. Kromě zdravotního stavu měl výhodu ten, kdo byl vyučen horníkem nebo měl praxi v podzemí.

Hlavně první vlna příchozích měla velmi negativní vliv na život v Bystřici. Místní se jich báli, říkali jim přivandrovalci. Věděli, že to jsou převážně vězni. V té době se tady staly i dvě vraždy, dokonce v Rožné se v roce 1968 otvíral hrob a hned pod kamennou deskou byla nalezena mrtvola. Nikdy se nepřišlo na to, o koho šlo. Ještě štěstí, že se nevybudovalo jedno velké sídliště, o kterém se uvažovalo. Místní lidé se proti tomu bouřili. Kdyby byli ubytovaní všichni příchozí dohromady, bylo by vše podstatně horší.

Volný čas trávili tito uraňáci převážně v hospodách. Ti první tady byli ze začátku, než se postavilo sídliště, sami. Vypadalo to, jako když jedou chlapi na montáž (hovorový výraz pro práci mimo domov), jen v masovějším měřítku. Časem se tady, jak se uraňáci stěhovali do nových bytů a zakládali rodiny, začal rozvíjet sport. Hrál se na dobré úrovni fotbal a volejbal. Postavilo se koupaliště, v létě trávili lidé čas tam.

Co se týká pracovní kázně, na to se až tak nehledělo. Nebylo nic divného, že týden nepřišel někdo do práce, bez omluvení. Řešilo se to tak, že si viník vše následně napracoval. Tito zaměstnanci vykonávali spíše pomocné práce. Vědělo se, že se dělá ranní a odpolední směna, ale noční byla pro ně jen formalita.

Přínosem se staly rekondiční pobyty, neboli ozdravné. Jenomže ti, co sem nastupovali do práce, byli mladí – kolem 21 let- a v té době si vůbec neuvědomovali, jaký význam tyto pobyty mají. Brali takový pobyt jako příjemné zpestření. I ti zkušenější, kteří se dostali na čtrnáct dní pryč od rodiny, to dokázali pěkně roztočit. Vraceli se v ještě v horším stavu, než v jakém odjížděli. Tady už nehrál roli fakt, že nebylo jak trávit volný čas, tady se jednalo spíše o to, že se z fárajících uraňáků stala specifická sorta lidí, kteří měli značný příjem a ve větší míře preferovali trávení času v hospodě.

Další uplatnění těchto lidí se ze začátku nemuselo vůbec řešit. Nejprve byla povolena doba práce v podzemí 25 let, a potom, pokud měl super kategorií (ti, co dělali na dobývce), měli nárok na důchod. I tento systém nahrával tomu, že bývalí uraňáci neměli zájem už dál pracovat, i když byli ještě relativně mladí. Problém nastal, když se začaly zkracovat směny a přestal být nárok na důchod po ukončení pracovního poměru na dolech. Pak docházelo dost často i k rozpadu rodin. Rodina, která byla zvyklá na dost vysoký životní standard

a nemusela šetřit, si dost těžko zvykala na nové podmínky. Uraňáci zůstali na sídlištích a většinu peněz utratili. Jen malá část z nich si zde postavila rodinné domy.

Zeptal jsem se paní Dvořákové, manželky bývalého uraňáka, který po revoluci v Bystřici začal podnikat. Zajímalo mě, jestli se jejich život v době, když ještě pracoval na dolech, nějak rapidně lišil od života ostatních.

Hlavně mne zajímaly tyto otázky:

- Od kdy a jak dlouho pracoval na uranových dolech.
- Na jaké pracovní pozici.
- Zda bydleli v Bystřici.
- Jak trávili volný čas, zda zde byla možnost kulturního vyžití.
- Zda šetřili z platu manžela na pozdější dobu.
- Zda bylo po ukončení pracovního poměru těžké najít novou práci.
- Jakou práci vykonával po ukončení pracovního poměru na uranových dolech.

Odpovědi: Na uranových pracoval od roku 1966 až do roku 1990. V době, když byl ještě na vojně, probíhal nábor na uranové doly. Podepsal a měl o dva měsíce kratší vojnu.

Nejprve pracoval na povrchu, protože se mohlo do podzemí až od 21let. Potom pracoval jako kolektor (ten, co měří aktivitu na dobývkách). Později si udělal střední školu a dostal se na ředitelství. Od té doby fárал jen několikrát za týden.

Bydleli ve Víru, ve vesnici nedaleko Bystřice, dokud nedostali byt od uranových dolů ve městě. Volný čas většinou trávil jako ostatní uraňáci v hospodě. Hrál karty a taky dost sázel. Nebyl problém, že šel po práci na guláš do hospody a vrátil se až ráno. Nebo se navzájem navštěvovali doma, koupilo se víno, hrály se karty. Kdo ale chtěl, měl možnost sportovat, hrát třeba stolní tenis. Doly zde postavily kino a kulturní dům. V plesové sezóně se chodilo na plesy.

Tehdy se na peníze moc nehledělo, žilo se ze dne na den. Prostě na to bylo a nebylo potřeba přemýšlet, co bude dál.

I jeho se ale dotkl útlum na dolech a snižování pracovních míst. Bylo těžké sehnat práci, když končil, bylo mu 44 let a ke všemu byl ještě uraňák. Říkal, že půjde dělat klidně i do nedalekého teletníku. Měl ale štěstí, protože v té době sháněli ředitele technických služeb. Přihlásil se na konkurs a vyhrál. Rok na to začal podnikat. Nejprve měl malý bazar. Postupem času, i když si na to musel půjčit, otevřel obchod s elektrem, hračkami a papírem.

Útlum uranových dolů se ale odrazil i na tržbách zdejších obchodníků. Dřív se poznalo, když měli uraňáci po výplatě, v tu dobu stouply tržby. S útlumem těžby se tento jev postupně vytratil. Dnes nejdou tržby nějak zvlášť nahoru ani o Vánocích. Lidi začali šetřit, když něco potřebují, koupí si to ve slevách v nákupních centrech.

2.3 Zápis z Bystřické kroniky

Patologické chování tu bylo, je a pravděpodobně vždy bude. Jen se budou měnit formy a druhy tohoto chování. Můžeme jen zjistit příčiny patologického chování a následně se pokusit o její eliminaci.

V Bystřici proti nepořádkům a vandalství bojoval už před čtyřmi stoletími Václav Ples Heřmanský (tehdejší majitel Bystřice). Vadilo mu především, *„noční sedání a všelijací křikové a neřádkové. Stanovil večerku o druhé hodině noční, kdy se mělo zvonit a poté měl rychtář s dalšími osobami obejít šenky a učinit přítrž, „ pitelům a vožralcům“, jimž hrozila pokuta a šatlava.*

„Zahaleči a všelijací povaleči, kteří obchodu a práci žádných nevedou a někteří vojnou dělali odvykli a na nic dobrého nemyslí, toliko při kostkách a kartech svůj život maří.“

Pět grošů českých měl zaplatit či vězení podstoupit ten, kdo by provozoval, *„ hry v kostky a v karty.“* Boj proti gamblerům tehdy začal.³²

Přesně čtyři století před starostou Novotným bojoval proti sociálně patologickým jevům majitel Bystřice Václav Ples Heřmanský. Všechno tu už bylo.

³² Jungman, H. *Bystřice nad Pernštejnem*. PRODUCTION 24. s.r.o., 2010. s. 236-237

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 POPIS PROBLÉMU

Výzkum sociálně patologického chování v mikroregionu Bystřicko v návaznosti na začátek a rozvoj těžby uranové rudy na zdejších dolech jsem si vybral z těchto důvodů:

- Ze zjištěných informací je zřejmé, že první zaměstnanci dolů byli bývalí vězni.
- Velká kumulace nových zaměstnanců z různých částí republiky i ze zahraničí.
- Neosobní vztah k regionu a místním obyvatelům.
- Jedná se výlučně o mužskou práci, přijížděli sem bez rodin.
- Způsob jakým tráví volný čas, skýtá možnost příčiny patologického chování.
- Toto téma je mi blízké, protože já sám jsem bývalý zaměstnanec uranových dolů.

Názor na uraňáky se postupem času měnil. Nejprve převládal negativní názor, protože věděli, že jsou to převážně vězni. Následně se názor zdejších lidí mohl upravit z důvodu vzájemného míšení starousedlíků s přistěhovalci. Problematické mohou být i následné generace prvních uraňáků, kteří si osvojili vzorec chování po svých předcích.

3.1 Cíl výzkumu

Cílem v empirické části mé bakalářské práce je snaha o verifikaci, nebo falsifikaci stanovených hypotéz. Předpokládané hypotézy jsem stanovil na základě doposud zjištěných informací a provedených rozhovorů.

Pro vyjasnění problému a dosažení cíle výzkumu jsem stanovil tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1:

Předpokládám, že s rozvojem uranového průmyslu narostlo i patologické chování v mikroregionu Bystřicko.

Hypotéza č. 2:

Předpokládám, že procentuálně větší podíl na patologickém chování na Bystřicku mají zaměstnanci uranových dolů.

Hypotéza č. 3:

Předpokládám, že obyvatelé mikroregionu Bystřicko, kteří nepracovali na uranových dolech, budou mít negativní názor na zaměstnance dolů.

Hypotéza č. 4:

Předpokládám, že největší podíl na patologickém chování na Bystřicku bude mít věková skupina 21-35 let.

3.2 Použité výzkumné metody

Pro ověřování stanovených hypotéz jsem zvolil kvantitativní výzkum.

„Jedním z klíčových rysů kvantitativního výzkumu je numerické, co nejpřesnější, měření specifických aspektů pedagogického jevu. Je to velmi strukturovaný výzkumný přístup, který se opírá o vymezení měřitelných proměnných. Již z této stručné charakteristiky kvantitativního výzkumu je zřejmé, že tento typ výzkumu nachází uplatnění především v přírodních vědách, medicíně, technických a podobných oborech. V pedagogických vědách se kvantitativní výzkum sice uplatňuje již mnoho let také, avšak povaha pedagogických jevů je složitější, než povaha jevů fyzikálních, chemických apod. Proto je také měření pedagogických jevů náročné, a to nejenom při získávání empirických dat, která jsou zpracována statistickými postupy, ale i při interpretaci zjištěných výsledků. Kvalitativní výzkum pedagogických jevů se opírá o určitou vědeckou teorii, která je východiskem řešení výzkumného problému.“³³

Použité metodologické postupy:

- Studium odborné a dobové literatury,(kronika)
- Doplnění informací pomocí rozhovorů
- Shromažďování a zpracování demografických dat
- Shromažďování a zpracování statistik PČR
- Shromažďování a zpracování statistik dopravní policie ČR
- Stanovení nulových hypotéz
- Vypracování dotazníku
- Kvantitativní výzkum
- Zpracování výzkumu

³³ Maňák, J. Švec, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Paido. editace pedagogické literatury, Brno: 2004. s. 41, ISBN 80-7315-078-6

- Verifikace nebo falsifikace stanovených hypotéz
- Vyhodnocení výzkumu

3.2.1 Dotazník

Kvalitativní výzkum jsem provedl pomocí dotazníku. Dotazník má dvacet dva otázek, z kterých je osmnáct otázek uzavřených. Na uzavřené otázky odpovídají respondenti pomocí výběru z předem definovaných odpovědí. Zbylé čtyři mají formu otevřených otázek, které odkazují na předešlou otázku a dávají prostor se lépe vyjádřit k danému tématu. Dotazníkovou formu jsem zvolil z důvodu oslovení většího počtu respondentů a následně rychlejšího vyhodnocení výsledků.

Výhodou dotazníku je jeho anonymita, kde dotyčný respondent může bez zábran projevit svůj názor. Naopak problémem může být to, že někdo špatně nebo vůbec nepochopí zadanou otázku.

Z tohoto důvodu jsem provedl předvýzkum u pěti osob z mého nejbližšího okolí. Po zjištění, že ne všichni chápou správně pojem patologické chování a že ne všechny otázky jsou všem srozumitelné, jsem dotazník ještě upravil. V úvodu jsem uvedl, co pojem sociálně patologické chování znamená, některé otázky jsem lépe formuloval a u jiných konkretizoval dané možnosti.

3.2.2 Demografický vývoj v mikroregionu Bystřicko

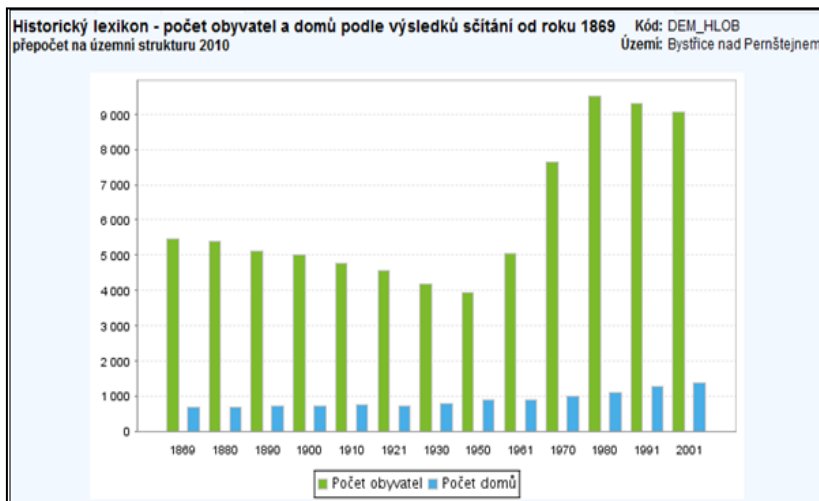
Pro lepší představu, jak probíhal demografický vývoj a pro podložení toho, co jsem psal v teoretické části, uvádím statistická data, která uvádí, jak s rozvojem uranového průmyslu narostl počet obyvatel. Zároveň uvádím statistiku z posledního sčítání lidu z roku 2011, kde je vidět počet a struktura obyvatel. Dá se říct že, statistika z roku 2011 kopíruje dnešní strukturu obyvatel.

Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869. Statistické údaje za základní územní jednotku (ZUJ) 595411 Bystřice nad Pernštejnem.

Tabulka č. 1

Sčítání v roce	Počet obyvatel	Počet domů
1869	5 468	659
1880	5 405	690
1890	5 119	715
1900	5 006	711
1910	4 770	731
1921	4 576	728
1930	4 170	787
1950	3 922	892
1961	5 032	897
1970	7 644	1 005
1980	9 510	1 106
1991	9 304	1 272
2001	9 068	1 379

Graf č. 1

Z těchto statistických údajů je patrné, jak moc se rozrostlo obyvatelstvo jen v Bystřici n.P.

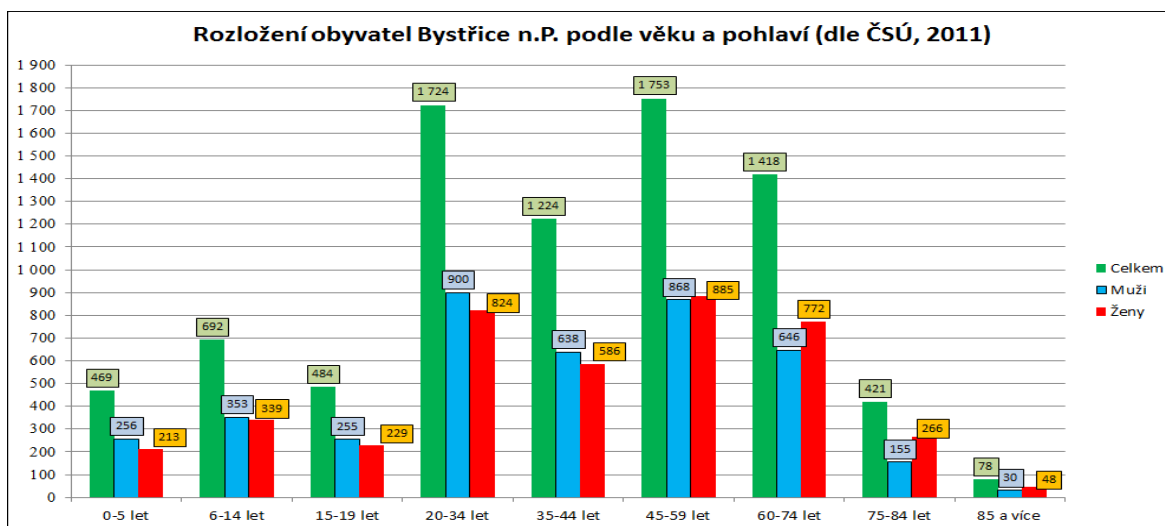
Není zde započítané:

- nárůst obyvatel do okolních měst a vesnic.
- Lidé, kteří zde bydleli na ubytovnách a měli jen přechodné bydliště.

Postupem času počet lidí mírně klesal, jak se snižoval stav zaměstnanců na dolech, a oddělovali se vesnice z okolí, které spadaly pod Bystřici nad Pernštejnem.

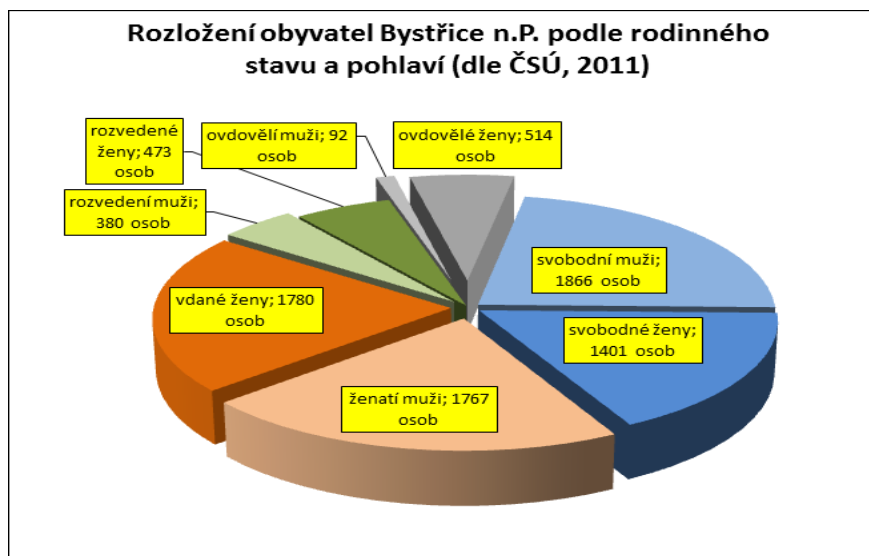
Statistické údaje z posledního sčítání v roce 2011 tento fakt potvrzují.

Graf č. 2

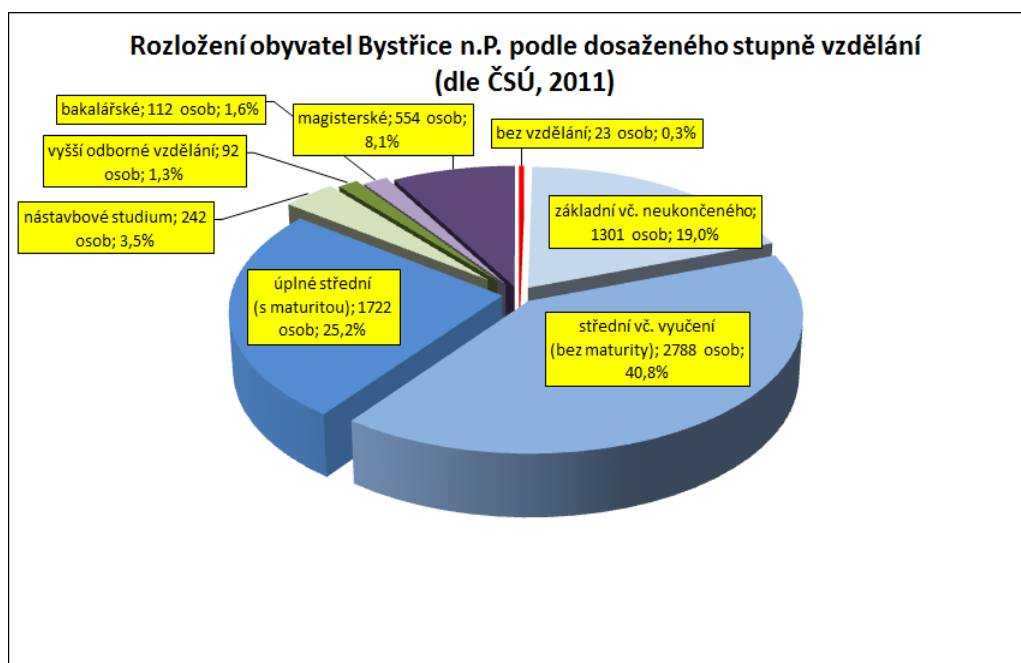

Do budoucna se dá předpokládat, že tento trend bude nadále pokračovat. Plánuje se ukončení těžby uranové rudy na Bystřicku. Mladí lidé se stěhují do větších měst, nebo dojíždějí za prací mimo region.

Graf č. 3

Graf č. 4

3.2.3 Statistiky PČR v obvodu Bystřice nad Pernštejnem

Pro lepší a přesnější výsledek výzkumu, se nebudu opírat jenom o vyhodnocený dotazník, ale i o podložené statistické údaje získané od policie české republiky, oddělení Bystřice nad Pernštejnem. Nejpřesnější by bylo, kdyby se daly sehnat statistické údaje už od roku 1957, kdy je datován začátek těžby uranové rudy. Tyto údaje se však nepodařilo sehnat z důvodu změny územních celků a také se přecházelo na elektronickou databázi. Papírová podoba, pokud byla vůbec dochována, byla stažena na krajské pobočky. Také je potřeba zohlednit fakt, že roku 2005 se odtrhla část územního celku od Nedvědice, takže procentuálně klesly trestné činy i přestupky. Statistické informace, které jsem získal od velitele obvodního oddělení npor. Peciny jsem vyhodnotil, stanovil průměr a ten porovnal s průměrem na 1000 obyvatel dle okresů v České republice.

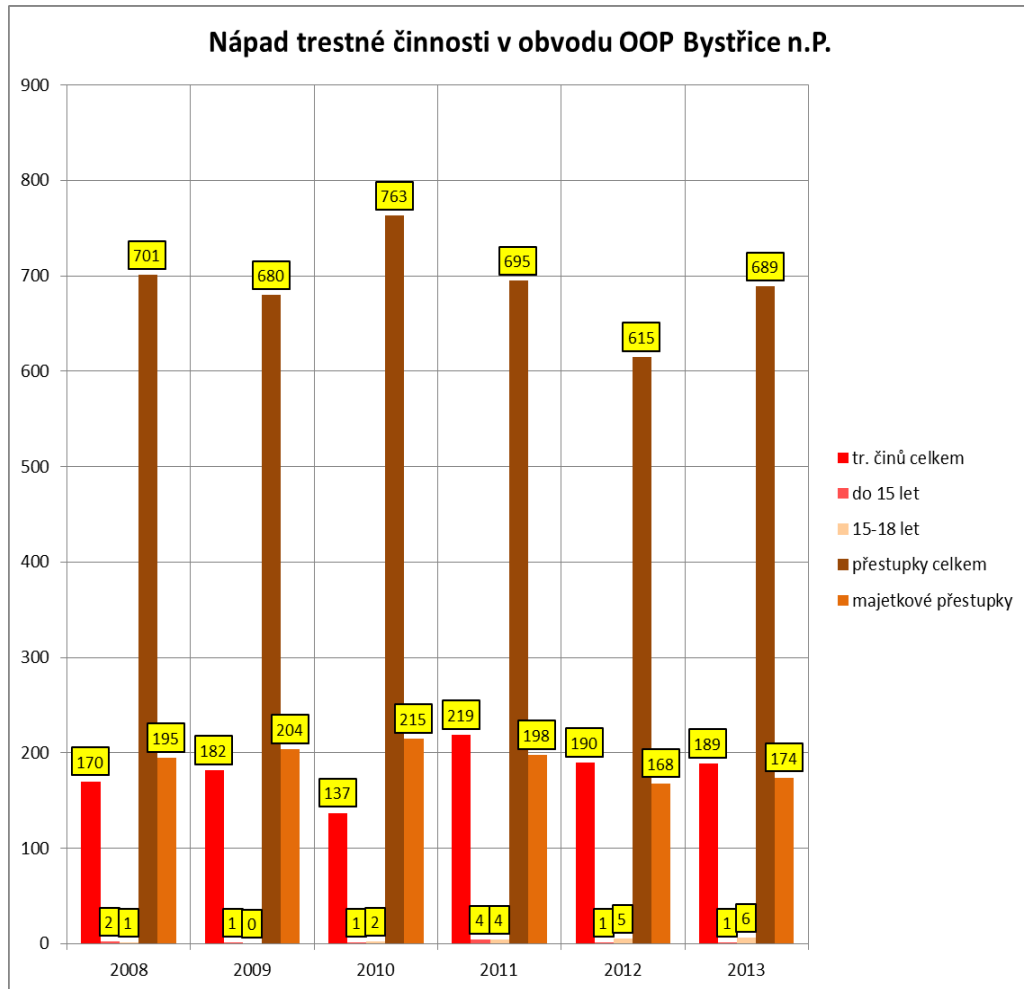
Tabulka č. 2

Nápad trestné činnosti v obvodu OOP Bystřice n. P.					
Rok	tr. činů celkem	do 15 let	15-18 let	přestupky celkem	majetkové přestupky
2008	170	2	1	701	195
2009	182	1	0	680	204
2010	137	1	2	763	215
2011	219	4	4	695	198
2012	190	1	5	615	168
2013	189	1	6	689	174

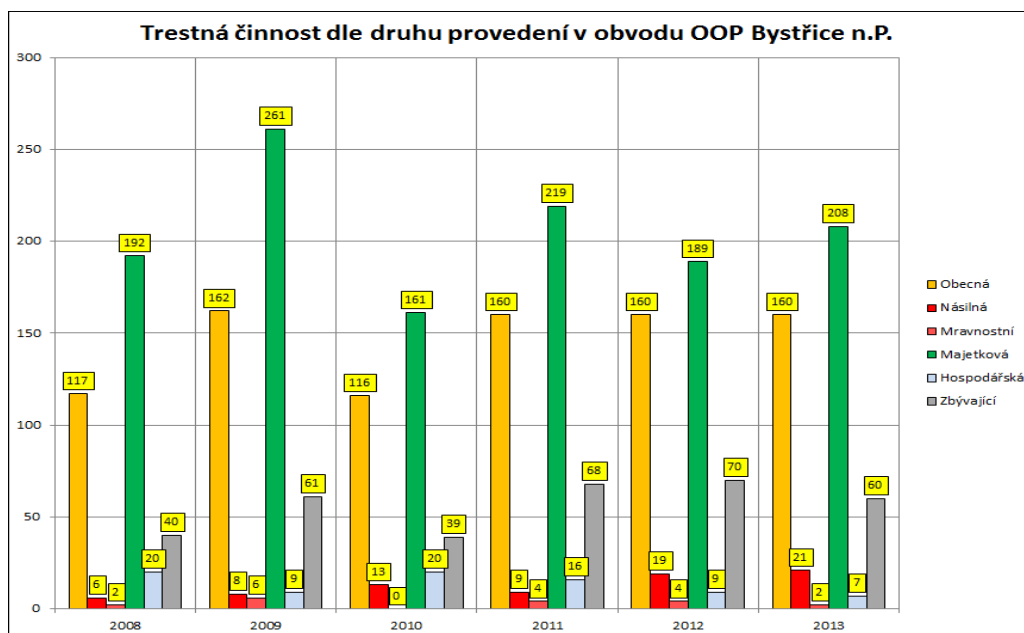
Tabulka č. 3

Trestná činnost dle druhu provedení v obvodu OOP Bystřice n. P.						
Rok	Obecná	Násilná	Mravnostní	Majetková	Hospodářská	Zbývající
2008	117	6	2	192	20	40
2009	162	8	6	261	9	61
2010	116	13	0	161	20	39
2011	160	9	4	219	16	68
2012	160	19	4	189	9	70
2013	160	21	2	208	7	60

Graf č. 5

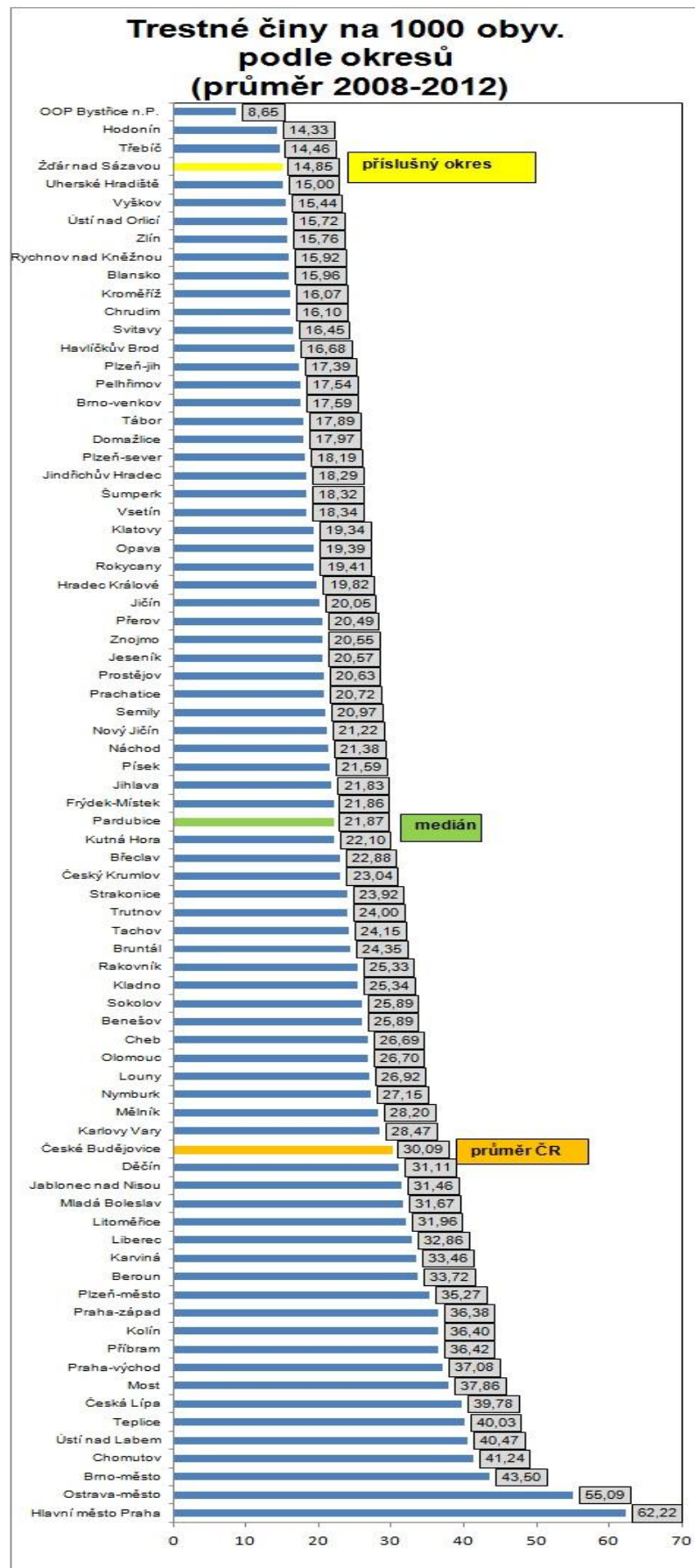
Graf č. 6

Tabulka č. 4

Trestné činy na 1000 obyv. dle okresů za období 2008-2012																
Rok	2008			2009			2010			2011			2012			Průměr 2008-2012
Územní celek	Trestné činy	Počet obyvatel území	Trestné činy na 1000 obyv.	Trestné činy	Počet obyvatel území	Trestné činy na 1000 obyv.	Trestné činy	Počet obyvatel území	Trestné činy na 1000 obyv.	Trestné činy	Počet obyvatel území	Trestné činy na 1000 obyv.	Trestné činy	Počet obyvatel území	Trestné činy na 1000 obyv.	Trestné činy na 1000 obyv.
Hlavní město Praha	82 957	1 233 211	67,27	83981	1 249 026	67,24	74028	1 257 158	58,89	74122	1 241 664	59,70	72345	1 246 780	58,03	62,22
Ostrava-město	18 007	336 735	53,48	19245	335 425	57,37	18576	333 579	55,69	18624	329 961	56,44	17223	328 323	52,46	55,09
Brno-město	17 416	370 592	47,00	16042	371 399	43,19	15814	371 371	42,58	16069	378 965	42,40	16007	378 327	42,31	43,50
Chomutov	5 909	126 353	46,77	5427	126 438	42,92	4958	127 218	38,97	5320	125 758	42,30	4413	125 306	35,22	41,24
Ústí nad Labem	5 234	121 024	43,25	4734	121 458	38,98	4963	121 699	40,78	4943	120 259	41,10	4576	119 716	38,22	40,47
Teplice	6 161	130 070	47,37	5354	129 985	41,19	5132	129 932	39,50	5097	128 464	39,68	4159	128 266	32,42	40,03
Česká Lípa	4 655	103 990	44,76	4434	104 144	42,58	4037	104 278	38,71	4025	103 152	39,02	3483	103 037	33,80	39,78
Most	5 083	117 294	43,34	4347	117 274	37,07	4254	116 797	36,42	4069	114 795	35,45	4261	115 005	37,07	37,86
Praha-východ	6 072	135 484	44,82	5813	141 216	41,16	5203	146 403	35,54	5112	151 451	33,75	4687	155 588	30,12	37,08
Příbram	4 873	111 714	43,62	4301	112 069	38,38	3801	112 578	33,76	3665	113 662	32,24	3884	113 905	34,10	36,42
Kolin	3 305	94 370	35,02	3413	95 215	35,85	3860	95 784	40,31	3689	96 703	38,15	3180	97 279	32,69	36,40
Praha-západ	4 337	112 211	38,65	4622	116 730	39,60	4410	120 990	36,45	4398	124 799	35,24	4104	128 326	31,98	36,38
Píseň-město	7 221	185 125	39,01	6690	185 855	36,00	6775	184 885	36,64	6146	184 871	33,24	3459	185 275	31,45	35,27
Beroun	3 027	82 941	36,50	3302	83 821	39,39	2732	85 081	32,11	2656	86 056	30,86	2592	87 184	29,73	33,72
Karviná	8 957	274 863	32,59	8878	273 137	32,50	8077	270 412	29,87	9798	263 075	37,24	9187	260 919	35,19	33,46
Liberec	5 722	168 561	33,95	5613	169 795	33,06	5297	170 410	31,08	5635	170 702	33,01	5675	171 007	33,19	32,86
Litoměřice	4 108	118 243	34,74	3677	118 040	31,15	3828	117 941	32,46	3813	119 250	31,97	3519	119 318	29,49	31,96
Mladá Boleslav	4 750	123 363	38,50	4204	123 141	34,14	3834	122 816	31,22	3306	123 736	26,72	3459	124 470	27,79	31,67
Jablonec nad Nisou	3 179	90 076	35,29	2972	90 390	32,88	2880	90 569	31,80	2649	89 906	29,46	2507	89 987	27,86	31,46
Děčín	4 200	135 710	30,95	3870	135 740	28,51	4085	135 238	30,21	4639	132 718	34,95	4102	132 540	30,95	31,11
České Budějovice	6 086	185 584	32,79	5181	186 681	27,75	6166	187 799	32,83	5666	187 304	30,25	5047	188 264	26,81	30,09
Karlovy Vary	3 591	119 923	29,94	3635	119 432	30,44	3258	119 289	27,31	3264	118 452	27,56	3195	117 868	27,11	28,47
Mělník	3 126	100 049	31,24	3166	101 330	31,24	2619	102 628	25,52	2894	104 169	27,78	2652	104 148	25,23	28,20
Nymburk	2 770	90 195	30,71	2572	91 307	28,17	2586	92 679	27,90	2521	94 360	26,72	2122	95 279	22,27	27,15
Louny	2 429	87 197	27,86	2261	87 263	25,91	2218	87 220	25,43	2406	86 782	27,72	2397	86 613	27,67	26,92
Olomouc	6 673	231 339	28,85	6046	231 843	26,08	6114	232 226	26,33	6065	232 032	26,14	6067	232 267	26,12	26,70
Cheb	2 735	95 452	28,65	2646	95 301	27,76	2448	95 321	25,68	2532	92 989	27,23	2231	92 557	24,10	26,69
Benešov	2 542	93 446	27,20	2450	94 091	26,04	2318	94 652	24,49	2540	95 445	26,61	2408	95 883	25,11	25,89
Sokolov	2 704	93 028	29,07	2553	92 903	27,48	2233	92 834	24,05	2314	91 724	25,23	2156	91 301	23,61	25,89
Kladno	4 610	157 375	29,29	4237	158 715	26,70	3878	160 742	24,13	3754	159 133	23,59	3677	159 984	22,98	25,34
Rakovník	1 422	54 693	26,00	1528	54 959	27,80	1302	55 641	23,40	1373	55 498	24,74	1368	55 411	24,69	25,33
Bruntál	2 347	97 868	23,98	2247	97 633	23,01	2228	97 369	22,88	2559	96 329	26,57	2424	95 873	25,28	24,35
Tachov	1 531	53 394	28,67	1338	53 225	25,14	1173	53 407	21,96	1256	53 125	23,64	1131	53 049	21,32	24,15
Trutnov	3 505	120 778	29,02	3002	120 193	24,98	2825	119 814	23,58	2589	120 058	21,56	2504	119 900	20,88	24,00
Strakonice	1 875	71 054	26,39	1693	70 906	23,88	1742	70 807	24,60	1606	70 765	22,69	1556	70 657	22,02	23,92
Český Krumlov	1 560	61 516	25,36	1357	61 635	22,02	1305	61 706	21,15	1444	61 333	23,54	1416	61 231	23,13	23,04
Břeclav	2 917	113 479	25,71	2949	113 606	25,96	2486	113 842	21,84	2329	114 853	20,28	2369	114 940	20,61	22,88
Kutná Hora	1 767	74 850	23,61	1563	74 939	20,86	1674	75 004	22,32	1746	74 333	23,49	1503	74 359	20,21	22,10
Paroubice	4 088	166 519	24,55	3637	167 481	21,72	3291	168 446	19,54	3601	167 750	21,47	3816	168 237	22,68	21,87
Frydek-Místek	4 934	211 070	23,38	4500	211 482	21,28	4439	212 100	20,93	4586	211 853	21,65	4688	212 448	22,07	21,86
Jihlava	2 617	112 031	23,36	2767	112 501	24,60	2498	112 707	22,16	2136	112 181	19,04	2245	112 264	20,00	21,83
Písek	1 638	70 550	23,22	1482	70 590	20,99	1539	70 673	21,78	1519	70 460	21,56	1439	70 524	20,40	21,59
Náchod	2 715	112 582	24,12	2522	112 342	22,45	2280	112 294	20,30	2280	112 206	20,32	2205	111 874	19,71	21,38
Nový Jičín	3 121	152 506	20,46	3339	152 563	21,89	3171	152 524	20,79	3321	152 222	21,82	3211	151 960	21,13	21,22
Semily	1 907	74 698	25,53	1673	74 698	22,40	1550	74 685	20,75	1365	74 840	18,24	1338	74 563	17,94	20,97
Prachatice	1 059	51 548	20,54	1032	51 551	20,02	1141	51 471	22,17	1027	51 081	20,11	1060	51 030	20,77	20,72
Prostějov	2 314	110 159	21,01	2352	110 214	21,34	1972	110 182	17,90	2380	109 539	21,73	2181	109 346	21,20	20,63
Jeseník	726	41 404	17,53	764	41 255	18,52	787	41 095	19,15	1001	40 486	24,72	922	40 189	22,94	20,57
Znojmo	2 388	113 307	21,08	2224	113 673	19,56	2246	113 720	19,75	2354	113 288	20,78	2447	113 432	21,57	20,55
Přerov	2 720	134 722	20,19	2922	134 324	21,75	2642	133 932	19,73	2631	133 023	19,78	2784	132 662	20,99	20,49
Jičín	1 668	79 585	20,96	1570	79 618	19,72	1541	80 165	19,22	1634	79 686	20,51	1572	79 314	19,82	20,05
Hradec Králové	3 202	162 377	19,72	3028	163 011	18,58	3227	163 378	19,81	3321	162 820	20,40	3321	162 689	20,61	19,82
Rokycany	940	47 341	19,86	967	47 358	20,42	876	47 207	18,56	979	47 613	20,56	844	47 770	17,67	19,41
Opava	3 247	177 213	18,32	3193	177 133	18,03	3230	177 236	18,22	3586	177 173	20,24	3920	177 079	22,14	19,39
Klatovy	1 899	88 669	21,42	1577	88 721	17,77	1621	88 641	18,29	1778	87 622	20,29	1653	87 340	18,93	19,34
Vsetín	3 008	145 850	20,62	2638	145 692	18,11	2656	145 464	18,26	2560	145 047	17,65	2470	144 675	17,07	18,34
Šumperk	2 450	124 513	19,68	2151	124 405	17,29	2206	124 246	17,76	2270	123 558	18,37	2276	123 145	18,48	18,32
Jindřichův Hradec	1 779	93 298	19,07	1689	93 265	18,11	1560	93 180	16,74	1779	92 427	19,25	1688	92 222	18,30	18,29
Píseň-sever	1 259	74 003	17,01	1428	74 694	19,12	1338	75 470	17,73	1471	75 718	19,43	1345	76 232	17,64	18,19
Domažlice	1 111	60 239	18,44	1128	60 596	18,62	1031	60 780	16,96	1142	60 727	18,81	1037	60 858	17,04	17,97
Tábor	1 931	102 778	18,79	1849	103 015	17,95	1845	103 070	17,90	1779	102 768	17,31	1799	102 683	17,52	17,89
Brno-venkov	3 471	198 379	17,50	3541	200 909	17,62	3643	203 216	17,93	3709	206 501	17,96	3534	206 667	16,94	17,59
Pelhřimov	1 209	73 227	16,51	1120	73 017	15,34	1329	72 875	18,24	1464	72 460	20,20	1261	72 411	17,41	17,54
Píseň-jih	1 192	60 856	19,59	1168	61 414	19,02	1029	61 655	16,69	980	62 033	15,80	985	62 163	15,85	17,39
Havičkův Brod	1 571	96 079	16,35	1556	95 833	16,24	1610	95 679	16,83	1606	95 091	16,89	1624	95 053	17,09	16,68
Svitavy	1 859	104 934	17,72	1775	105 208	16,87	1750	105 209	16,63	1753	105 112	16,68	1509	104 971	14,38	16,45
Chrudim	1 801	104 351	17,26	1712	104 439	16,39	1864	104 395	15,							

Graf č. 7

Ze statistických údajů vyplynulo, že v regionu Bystřicko převládá nejvíce majetková trestná činnost, naopak nejméně je mravnostní a hned za ní následuje násilná. V letech 2008 až 2012 v přepočtu na 1000 obyvatel vyšel průměr 8,65 trestných činů. Republikový průměr je 30,68 trestných činů na 1000 obyvatel, což řadí mikroregion Bystřicko na konec grafu, mezi nejvíce bezpečné územní celky.

Samozřejmě zde může být statistická odchylka. Jsou zde jen dvě větší města a zbytek tvoří jenom vesnice, kde kriminalita bývá vždy menší oproti městu. Důležitý bude také názor respondentů, kde po vyhodnocení dotazníku se dozvím jejich subjektivní pohled na to, jak se cítí bezpečně na Bystřicku.

3.2.4 Statistiky dopravních nehod v mikroregionu Bystřicko

Za pomoci okresního oddělení dopravní policie jsem zpracoval statistické údaje dopravních nehod na Bystřicku, kde mě nejvíc zajímaly nehody pod vlivem alkoholu. Tuto statistiku jsem porovnal s republikovým průměrem.

Tabulka č. 5

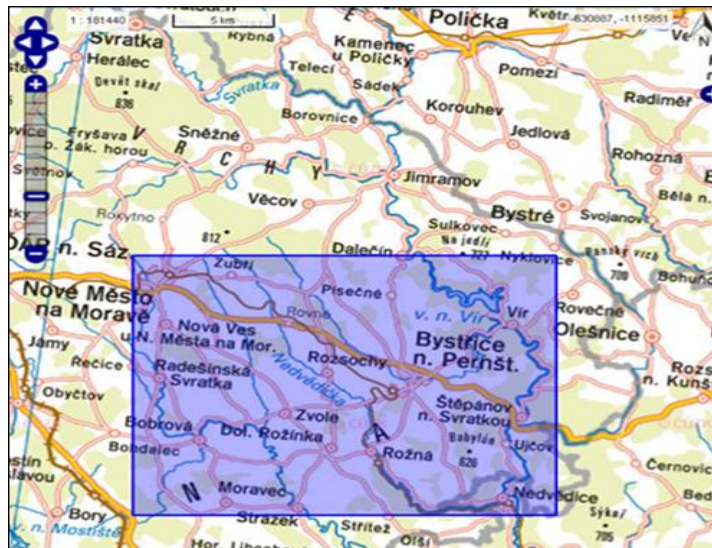
Všeobecný přehled o nehodách v zadané lokalitě						
Rok	Počet nehod celkem	Počet nehod s následky na zdraví	Počet usmrcených do 24 hodin od nehody	Počet těžce zraněných osob	Počet lehce zraněných osob	Počet nehod pod vlivem alkoholu
2007	304	67	2	9	76	2
2008	237	62	1	9	73	4
2009	93	58	2	11	55	0
2010	94	42	1	6	42	2
2011	109	50	2	10	54	1
2012	115	47	1	5	62	4
2013	127	51	1	11	48	3

Tabulka č. 2-4, Graf č.5-7, informace získané: *obvodní oddělení PČR Bystřice n. P. npor. Pecina, velitel oddělení*
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=KRI5012PU_OK&vo=null,
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM9010PC_OR&vo=tabulka&kapitola_id=19

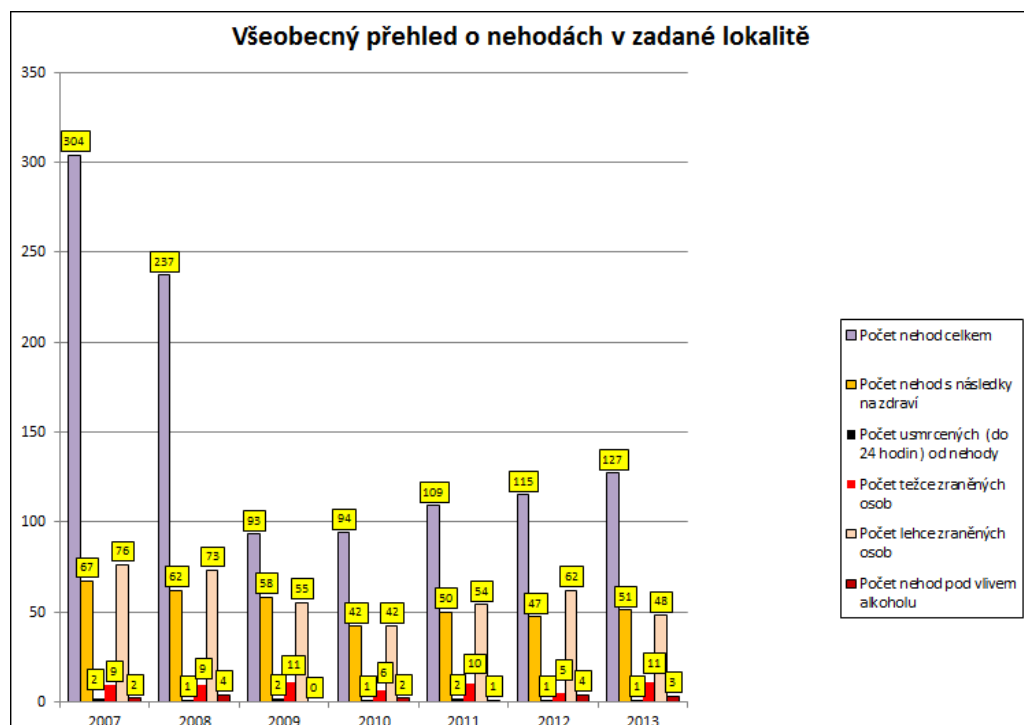
Tabulka č. 5, informace získané: *okresní oddělení dopravní policie ČR, Žďár nad Sázavou, npor. Kubík, velitel oddělení*

Obrázek č. 1

Vybraná lokalita pro statistické vyhodnocení: rok 2007- 2013

Graf č. 8

Z grafu je patrné, že v letech 2007/2008 byla nehodovost v zadané lokalitě vysoká. V následujících letech postupně začala klesat až do roku 2012. Počet nehod pod vlivem

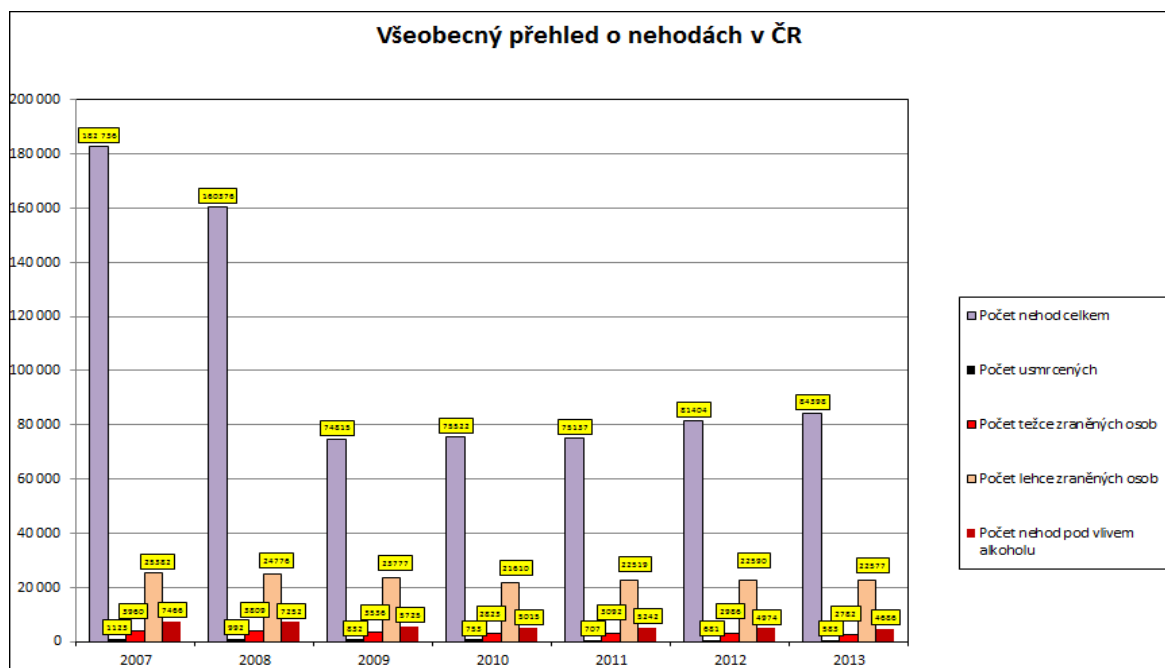
Obrázek č. 1, Graf č. 8, informace získané: *okresní oddělení dopravní policie ČR, Žďár nad Sázavou, npor. Kubík, velitel oddělení*

alkoholu je od 1 do 4 nehod za rok z celkového množství. Největší podíl na nehodovosti pod vlivem alkoholu ze zkoumaných roků má rok 2012. Celkově bylo v roce 2012 ve vybrané lokalitě 115 nehod a z toho 4 pod vlivem alkoholu. To je 3,47%.

Tabulka č. 6

Přehled dopravních nehod v ČR v období 2007-2013					
Rok	Počet nehod celkem	Počet usmrcených	Počet těžce zraněných osob	Počet lehce zraněných osob	Počet nehod pod vlivem alkoholu
2007	182 736	1123	3960	25382	7466
2008	160376	992	3809	24776	7252
2009	74815	832	3536	23777	5725
2010	75522	753	2823	21610	5015
2011	75137	707	3092	22519	5242
2012	81404	681	2986	22590	4974
2013	84398	583	2782	22577	4686

Graf č. 9

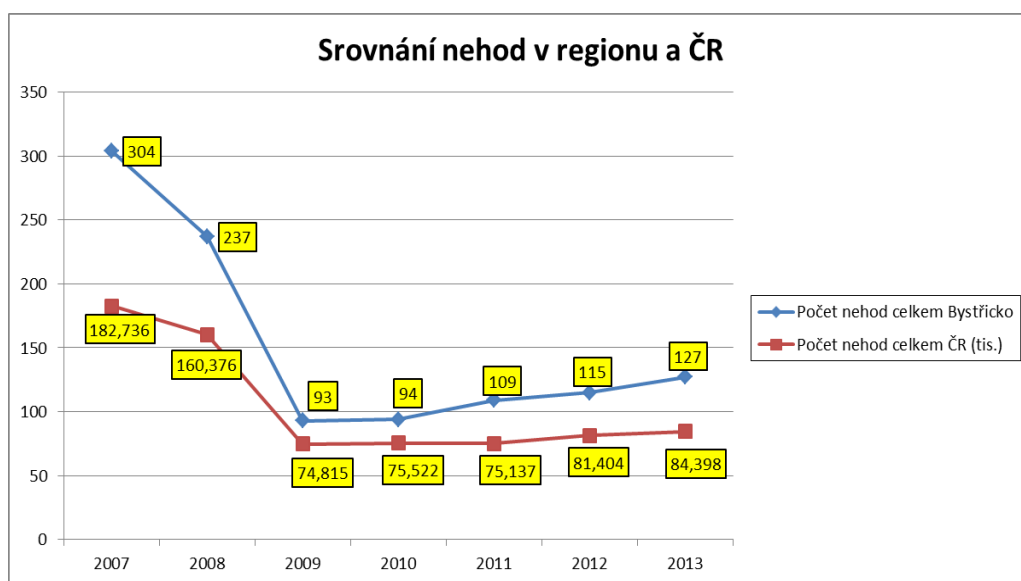
Tabulka č. 6, Graf č. 9, informace získané: *okresní oddělení dopravní policie ČR, Žďár nad Sázavou, npor. Kubík, velitel oddělení*

<http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Tabulka č. 7

Srovnání nehod v regionu a v ČR		
Rok	Počet nehod celkem Bystřicko	Počet nehod celkem ČR (tis.)
2007	304	182,736
2008	237	160,376
2009	93	74,815
2010	94	75,522
2011	109	75,137
2012	115	81,404
2013	127	84,398

Graf č. 10

Korelace 99,20%

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Korelace>: Vztah mezi znaky či veličinami x a y může být kladný, pokud (přibližně) platí $y = kx$, nebo záporný ($y = -kx$). Hodnota korelačního koeficientu -1 značí zcela nepřímou závislost (antikorelaci), tedy čím více se zvětší hodnoty v první skupině znaků, tím více se zmenší hodnoty v druhé skupině znaků, např. vztah mezi uplynulým a zbývajícím časem. Hodnota korelačního koeficientu $+1$ značí zcela přímou závislost, např. vztah mezi rychlostí bicyklu a frekvencí otáček kola bicyklu. Pokud je korelační koeficient roven 0 (nekorelovanost), pak mezi znaky není žádná statisticky zjiřitelná lineární závislost. Je dobré si uvědomit, že i při nulovém korelačním koeficientu na sobě veličiny mohou záviset, pouze tento vztah nelze vyjádřit lineární funkcí, a to ani přibližně.

Porovnáním statistických údajů vybrané lokality viz obr. č. 1, s údaji české republiky za srovnatelné období je patrné, že korelace, která je 99,20%, kopíruje množství nehod v české republice. Ze statistického hlediska se daná lokalita ničím nevymyká množstvím nehod v české republice.

Vzorec pro výpočet korelace:

$$korelace = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

kde

$$x_1 = 304; x_2 = 237; x_3 = 93; x_4 = 94; x_5 = 109; x_6 = 115; x_7 = 127; \bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

4 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU

4.1 Charakteristika zkoumaného vzorku

Respondenty jsem vybíral pomocí kvótního výběru. Tento výběr jsem použil z důvodu snahy o co nejširší spektrum populace, která se nachází v mikroregionu Bystřicko.

„Kvótní výběr, respondenti jsou vybíráni podle určitých charakteristik takovým způsobem, aby poměr mezi charakteristikami ve vzorku kopíroval jejich zastoupení v populaci. Kvótní vzorek by měl zajistit reprezentativní zastoupení všech charakteristik, které mohou mít vliv na výsledek šetření.“³⁴

Dotazníky jsem rozdával mezi známé, u kterých jsem věděl, že se jich tato problematika nějak týká. Buďto se přistěhovali za práci, nebo pracoval někdo na uranových dolech.

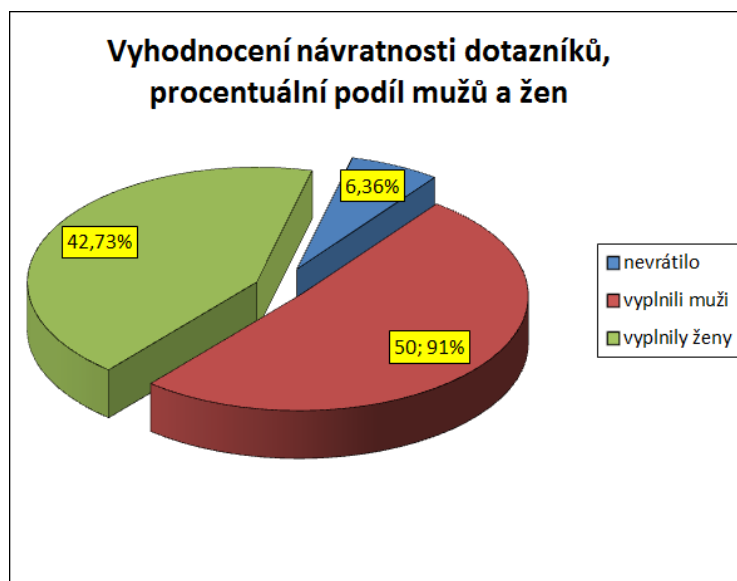
Dále jsem rozdával dotazníky v práci, kde pracují manželky uraňáků. Na místním gymnáziu profesorům, ale i žákům pro rodiče. Dotazníky vyplnilo i místní oddělení policie ČR.

Celkem jsem rozdával 110 dotazníků, z toho se mi jich vrátilo 103. To je 93,63% z celkového množství. Takto velkou návratnost připisuji tomu, že jsem rozdával dotazníky konkrétním osobám a že tohle téma bylo pro místní obyvatele zajímavé.

Tabulka č. 8

Vyhodnocení návratnosti dotazníků	
Celkem rozdáno	110
vrátilo se	103
nevrátilo	7
vyplnili muži	56
vyplnily ženy	47

Graf č. 11

³⁴ informace získané: Vavřík, M., Jilčík, T. skripta IMS, základy sociologie, vydal IMS Brno:2011, s. 54.

4.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Celkově z navrácených dotazníků odpovídalo 56 mužů a 47 žen. V prvních třech otázkách jsem zjišťoval informace týkající se pohlaví, věku a maximálního dosaženého vzdělání.

Otázka č. 1: Pohlaví.

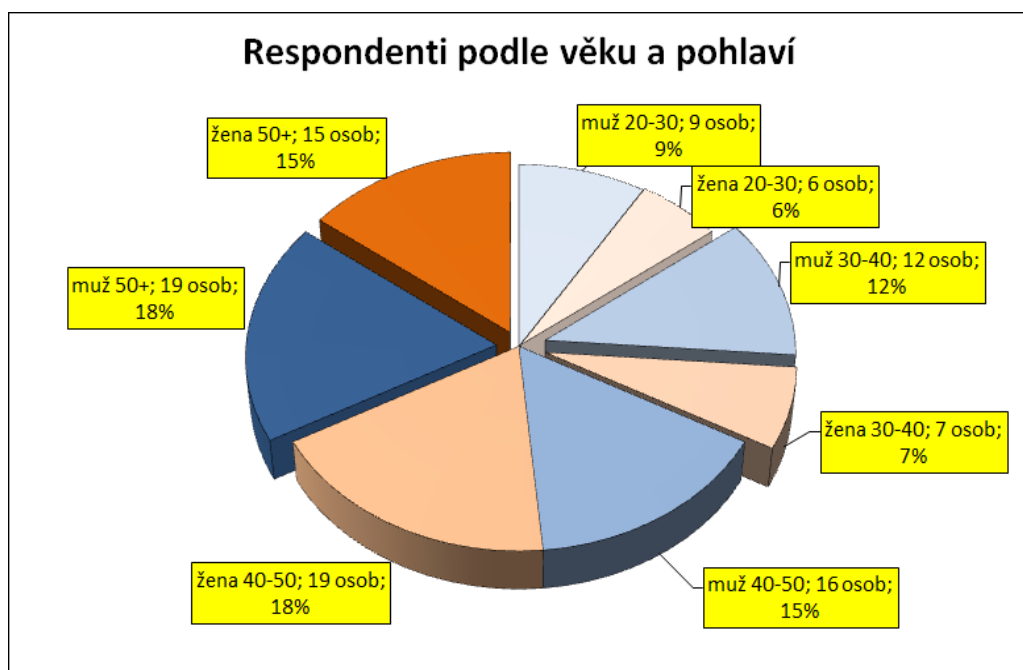
Otázka č. 2: Váš věk.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše dosažené vzdělání.

Tabulka č. 9

Respondenti podle věku a pohlaví	
muž 20-30	9 osob
žena 20-30	6 osob
muž 30-40	12 osob
žena 30-40	7 osob
muž 40-50	16 osob
žena 40-50	19 osob
muž 50+	19 osob
žena 50+	15 osob

Graf č. 12

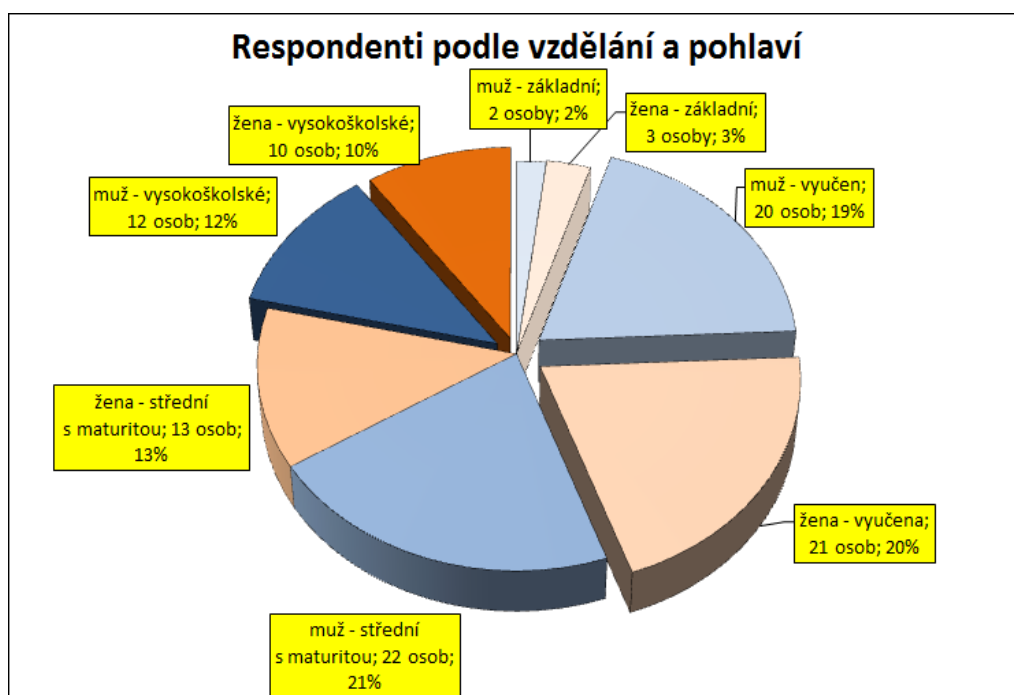

Z grafu č. 12 jde názorně vidět, že rozložení respondentů je ve směru pohlaví a věku rovnoměrně rozložené. Nepřevládají většinové rozdíly mezi ženami a muži ve věkových skupinách.

Tabulka č. 10

Respondenti podle vzdělání a pohlaví	
muž - základní	2 osoby
žena - základní	3 osoby
muž - vyučen	20 osob
žena - vyučena	21 osob
muž - střední s maturitou	22 osob
žena - střední s maturitou	13 osob
muž - vysokoškolské	12 osob
žena - vysokoškolské	10 osob

Graf č. 13

Zde vyplynulo, že muži ve všech vzdělanostních skupinách jsou na tom v poměru oproti ženám lépe. Největší rozdíl je u vzdělání ukončené maturitou, kde bylo mužů 22 to je 21%, oproti ženám kterých bylo jen 13 s 13%.

Tabulka č. 11

Respondenti podle věku a vzdělání			
20-30 let - základní	1 osoba	40-50 let - základní	0 osob
20-30 let - vyučen	5 osob	40-50 let - vyučen	11 osob
20-30 let - střední s maturitou	7 osob	40-50 let - střední s maturitou	16 osob
20-30 let - vysokoškolské	2 osoby	40-50 let - vysokoškolské	8 osob
30-40 let - základní	1 osoba	50 let a více - základní	3 osoby
30-40 let - vyučen	6 osob	50 let a více - vyučen	19 osob
30-40 let - střední s maturitou	5 osob	50 let a více - střední s maturitou	7 osob
30-40 let - vysokoškolské	7 osob	50 let a více - vysokoškolské	5 osob

Graf č. 14

Z grafu č. 13 vyplývá, že nejsilnější skupina respondentů jsou věková skupina 50 let a více se vzděláním ukončeným výučním listem. V kategoriích: 20-30 let a 30-40 let jsou rovnoměrně rozložené kategorie maximálního dosaženého vzdělání. Základní vzdělání je výjimkou. Tvoří 1% v kategoriích 20-30 a 30-40 let. V kategoriích 40-50 let převládají s 16% respondenti s ukončeným vzděláním maturitní zkouškou.

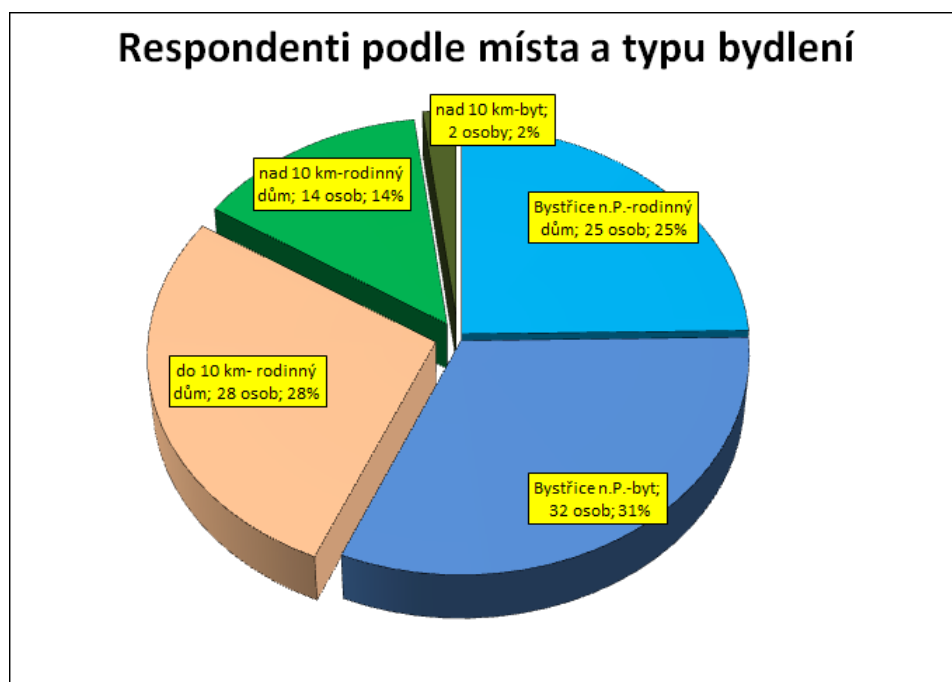
Odpovědi na otázku č. 4: Místo bydliště.

č. 5: Kde bydlíte?

Tabulka č. 12

Respondenti podle místa a typu bydlení	
Bystřice n. P.-rodinný dům	25 osob
Bystřice n. P.-byt	32 osob
do 10 km- rodinný dům	28 osob
nad 10 km-rodinný dům	14 osob
nad 10 km-byt	2 osoby

Graf č. 15

Z vyhodnocených odpovědí respondentů je patrné, že 56% jich bydlí v Bystřici nad Pernštejnem. Do 10 km odpovídalo 28 respondentů, to je 28%. Nad 10 km od Bystřice n. P., 16 respondentů, 16%. Dále je zřejmý styl bydlení, kde v Bystřici n. P. z 57, respondentů jich 32 bydlí v bytech. Dále od Bystřice n. P. jsou jen vesnice, tak převládá bydlení v rodinných domech, 42 respondentů ze 44.

Odpovědi na otázky: 6 až 9.

Otázka č. 6: Přestěhovali se do místní lokality Vaši předci?

č. 7: Přestěhoval (a) jste se sem Vy, kvůli práci?

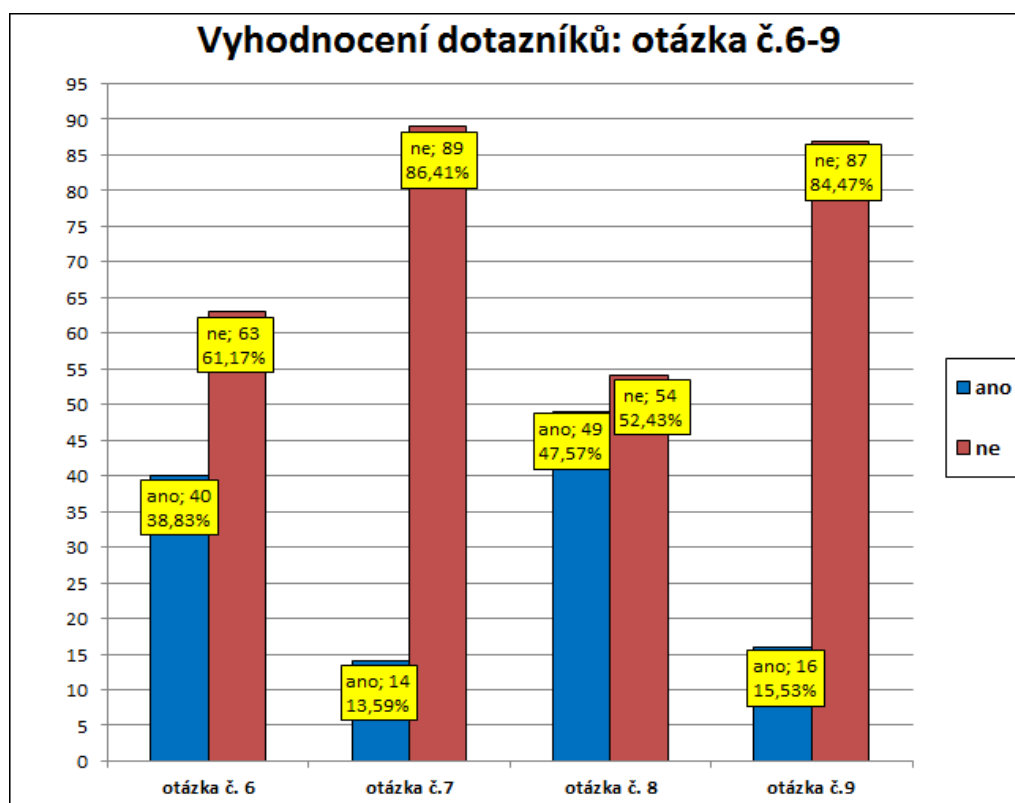
č. 8: Pracoval někdo z Vašich předků na uranových dolech?

č. 9: Pracoval (a) jste, nebo v téhle chvíli pracujete na uranových dolech?

Tabulka č. 13

Vyhodnocení dotazníků: otázka č. 6-9				
Odpověď	otázka č. 6	otázka č. 7	otázka č. 8	otázka č. 9
ano	40	14	49	16
ne	63	89	54	87

Graf č. 16

Z výsledku vyhodnocení dotazníku vyplývá, že vybraná skupina respondentů nepatří

k obyvatelům Bystřicka, které by ve větší míře ovlivnil uranový průmysl. Je to patrné z otázek č. 6 a 8, kde sice nějaká spojitost s uranovým průmyslem ještě je, ale už mírně

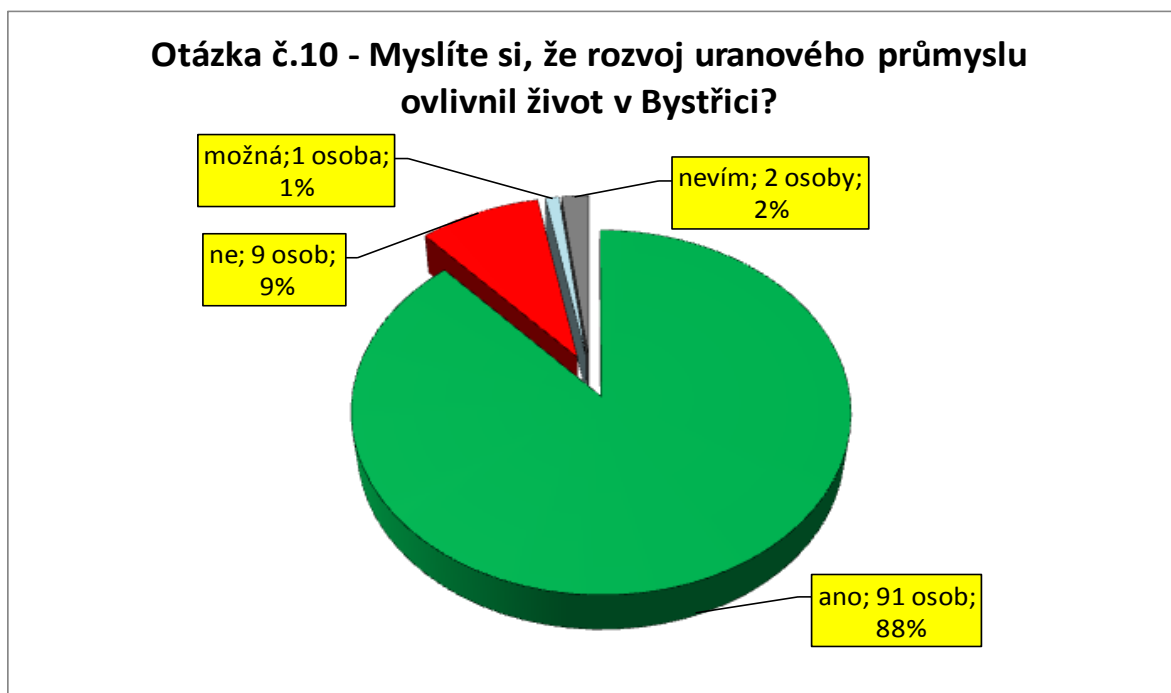
převládají záporné odpovědi. Na otázku č. 6 odpovědělo ano 40 respondentů, ne 63 respondentů. Z odpovědi na otázku č. 7 vyplývá, že se jedná o starousedlíky. Jestli se sem přistěhovali, odpovědělo 89 respondentů záporně a jen 14 kladně. Propojenost lidí s uranovými doly dokazuje vyhodnocení otázky č. 8, kdy tento fakt dokázalo 49 respondentů ze 103, kteří odevzdali dotazník. Naopak z otázky č. 9 je patrné, že vliv uranového průmyslu postupně upadá. Na otázku, zda pracovali, nebo pracují na uranových dolech, odpovědělo pozitivně jen 16 respondentů a 87 jich odpovědělo záporně.

Odpovědi na otázku č. 10: Myslíte, že rozvoj uranového průmyslu ovlivnil život v Bystřici nad Perštejnem?

Tabulka č. 14

Otázka 10: Myslíte si, že rozvoj uranového průmyslu ovlivnil život v Bystřici?	
ano	91 osob
ne	9 osob
možná	1 osoba
nevím	2 osoby

Graf č. 17

Z odpovědí jednoznačně vyplynulo, že lidé na Bystřicku pocítili vliv uranového průmyslu. Celých 88%, to je 91 respondentů se vyjádřilo, že si myslí, že uranový průmysl ovlivnil život na Bystřicku. Jen 9 respondentů si myslí, že ne. Ostatní: 1 možná a 2 respondenti odpověděli, že neví.

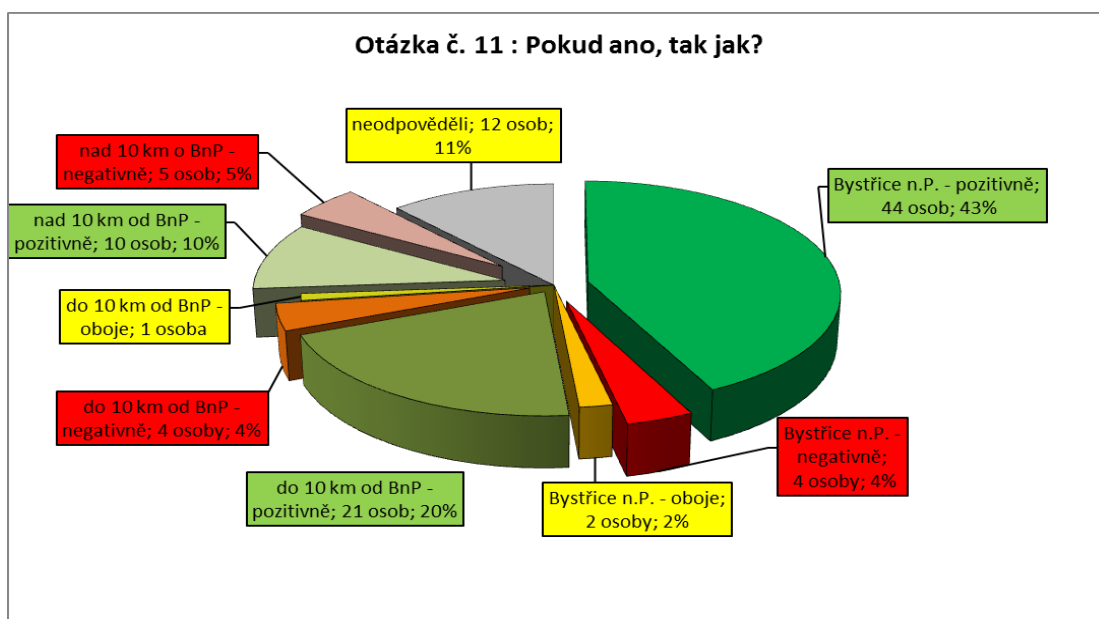
Otázka č. 11 navazuje na otázku č. 10. Při vyhodnocování odpovědí jsem se zaměřil i na to, jak odpovídali respondenti v závislosti na vzdálenosti od Bystřice nad Pernštejnem.

Odpovědi na otázku č. 11: Pokud ano, tak jak.

Tabulka č. 15

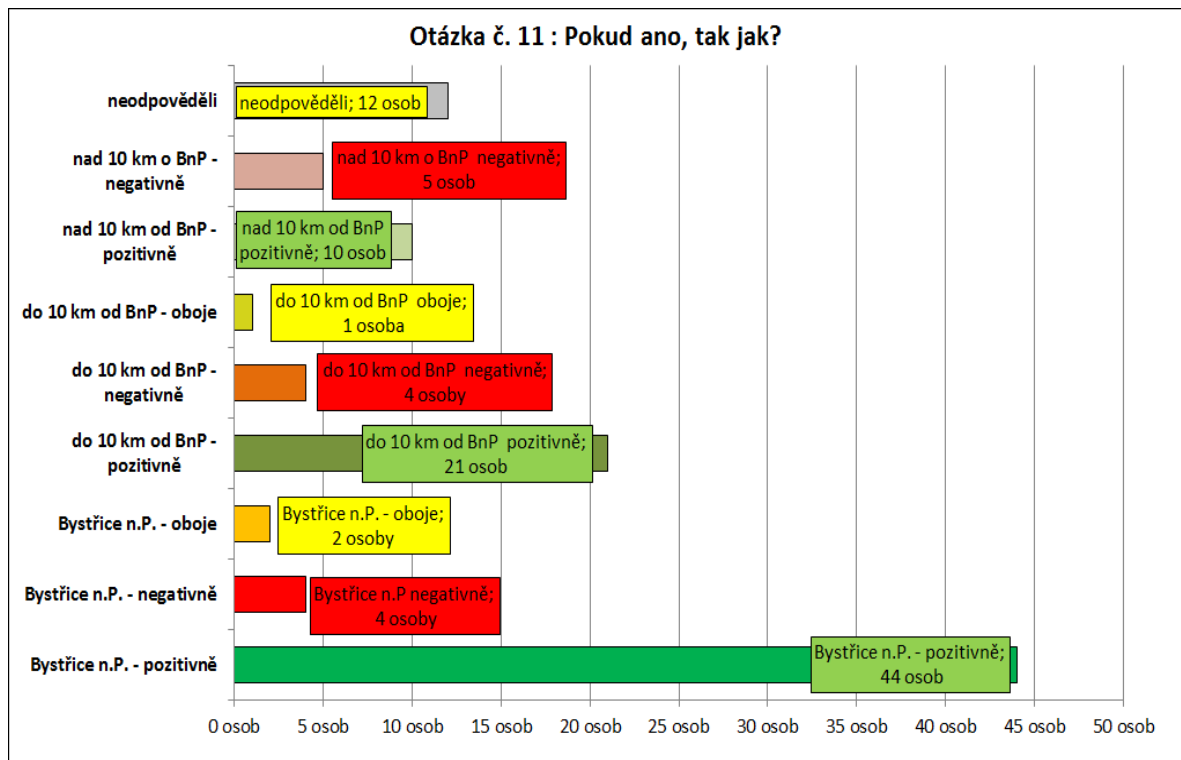
Otázka 11 : Pokud ano, tak jak?	
Bystřice n. P. - pozitivně	44 osob
Bystřice n. P. - negativně	4 osoby
Bystřice n. P. - oboje	2 osoby
do 10 km od BnP - pozitivně	21 osob
do 10 km od BnP - negativně	4 osoby
do 10 km od BnP - oboje	1 osoba
nad 10 km od BnP - pozitivně	10 osob
nad 10 km o BnP - negativně	5 osob
neodpověděli	12 osob

Graf č. 18

Z grafu je patrné, že nejvíc pozitivních odpovědí padlo přímo v Bystřici nad Pernštejnem. Z důvodu lepší přehlednosti odpovědí, v návaznosti na vzdálenost od Bystřice n. P. jsem udělal ještě jiný typ grafu.

Graf č. 19

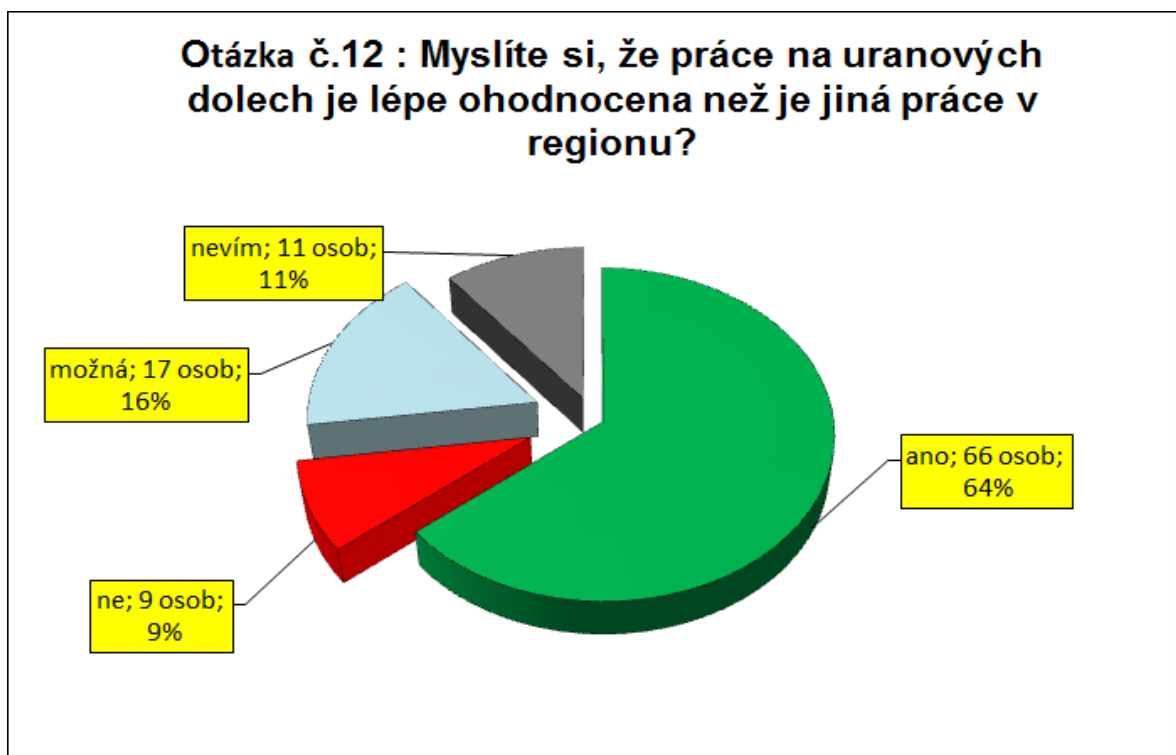
Z odpovědí znázorněných v grafu jde vidět, že se vzdáleností od Bystřice n. P. se pozitivní hlasy snižují. V Bystřici n. P. pro pozitivní vliv odpovídalo 44 respondentů, do 10 km od Bystřice n. P. 21 a nad 10 km už jen 10 respondentů. Negativní odpovědi nijak nesouvisely se vzdáleností od Bystřice n. P. Respondenti odpovídali od 4 do 5 hlasů. Pozitivní i negativní názor měli celkem 2 respondenti v Bystřici n. P. a jeden respondent do 10 km od Bystřice n. P. Neodpovědělo 12 respondentů.

Odpovědi na otázku č. 12: Myslíte, že práce na uranových dolech je lépe ohodnocena, než je jiná práce v regionu?

Tabulka č. 16

Otázka 12: Myslíte si, že práce na uranových dolech je lépe ohodnocena než jiná práce v regionu?	
ano	66 osob
ne	9 osob
možná	17 osob
nevím	11 osob

Graf č. 20

Z odpovědí vyplynulo, že 64%, to je 66 respondentů považuje práci na uranových dolech za lépe placenou. Jen 17 respondentů odpovědělo, že možná a 11 odpovědí bylo, že neví. Nejméně odpovědí bylo ne. Tu udalo 9 respondentů.

Uranové doly jsou na Bystřicku jeden z největších podniků. Těžba je sice už delší dobu v útlumu, ale stále zaměstnávají velké množství lidí (cca 1000) z Bystřice a okolí. Dalo se

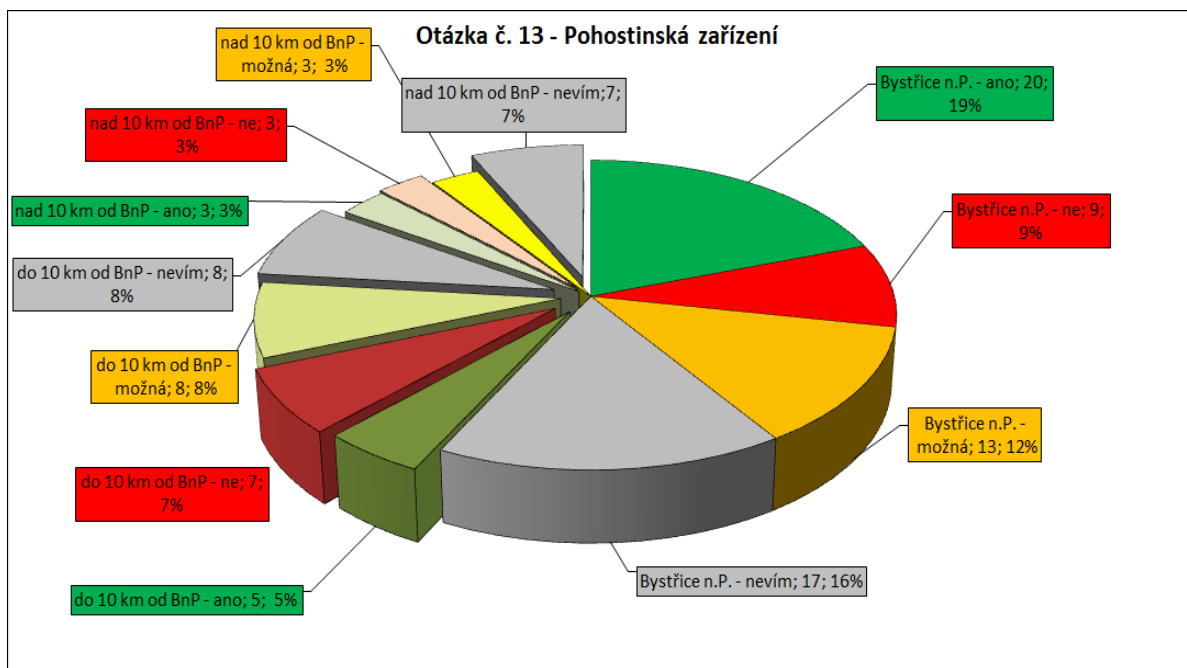
tedy předpokládat, i když platový rozdíl nebude tak markantní jako na začátku těžby dolů, že platy na dolech budou lepší než v okolí.

Odpovědi na otázku č. 13: Myslíte, že zaměstnanci uranových dolů tráví více času v pohostinských zařízeních než jiní občané v regionu?

Tabulka č. 17

Otázka 13: pohostinská zařízení			
Bystřice n. P. - ano	20	do 10 km od BnP - možná	8
Bystřice n. P. - ne	9	do 10 km od BnP - nevím	8
Bystřice n. P. - možná	13	nad 10 km od BnP - ano	3
Bystřice n. P. - nevím	17	nad 10 km od BnP - ne	3
do 10 km od BnP - ano	5	nad 10 km od BnP - možná	3
do 10 km od BnP - ne	7	nad 10 km od BnP - nevím	7

Graf č. 21

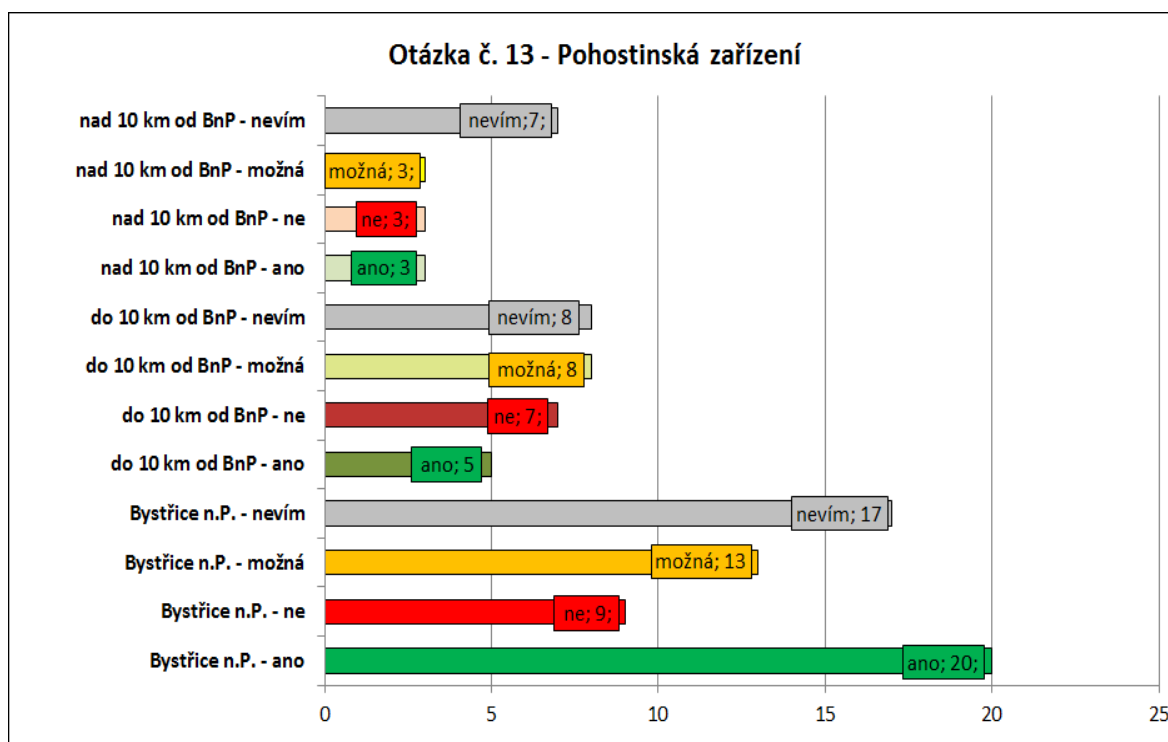

Z vyhodnocení odpovědí na otázku č. 13 vyplynulo, že dotázaní respondenti považují zaměstnance uranových dolů za častější návštěvníky pohostinských zařízení. Jednoznačně kladnou odpověď napsalo 28 respondentů, to je 27%. Odpověď možná zvolilo 24 respondentů, to je 24%. Jenom 19 respondentů napsalo ne, že si nemyslí, že by uraňáci

trávili více času v pohostinských zařízeních, než ostatní. Možnost nevím zvolilo 32 respondentů, to je 31%.

Je zajímavé, že nejvíc odpovědí ano napsali respondenti z Bystřice n. P. se vzdáleností se odpověď ano snižovala. Četnost odpovědí ne nijak neměla vliv na vzdálenost od Bystřice n. P. Pro názornější zobrazení jsem udělal ještě jeden graf, kde je pěkně vidět korelace vzdálenosti od Bystřice n. P. s odpověďmi.

Graf č. 22

Otázka č. 14 je otevřená, navazuje na otázku č. 13 a dává prostor se lépe vyjádřit k předešlé otázce.

Odpovědi na otázku č. 14: Pokud ano, můžete prosím napsat svůj názor.

Budu citovat názory některých respondentů.

- „Mají dostatek finančních prostředků a zároveň hodně volného času.“
- „Neváží si hodnoty peněz.“
- „Soudržnější komunita, více finančních prostředků.“
- „Já jsem horník, kdo je víc.“

- „Rozvoj uranu přilákal do města značné množství nepřizpůsobivých.“
- „Většina zaměstnanců uranových dolů, jsou alkoholici a psychicky narušené osoby.“
- „Z těch nejstarších co pracovali v uranových dolech, kteří už bohužel nežijí, se scházeli téměř denně.“
- „Větší stres v práci, škodlivost práce v podzemí, uvolnění u alkoholu.“
- „Moc hospod, generace 50letých lidí.“

Z odpovědí je patrné, že jako nejčastější důvod častější návštěvnosti pohostinských zařízení zaměstnanců uranových dolů uvádí více financí a styl života.

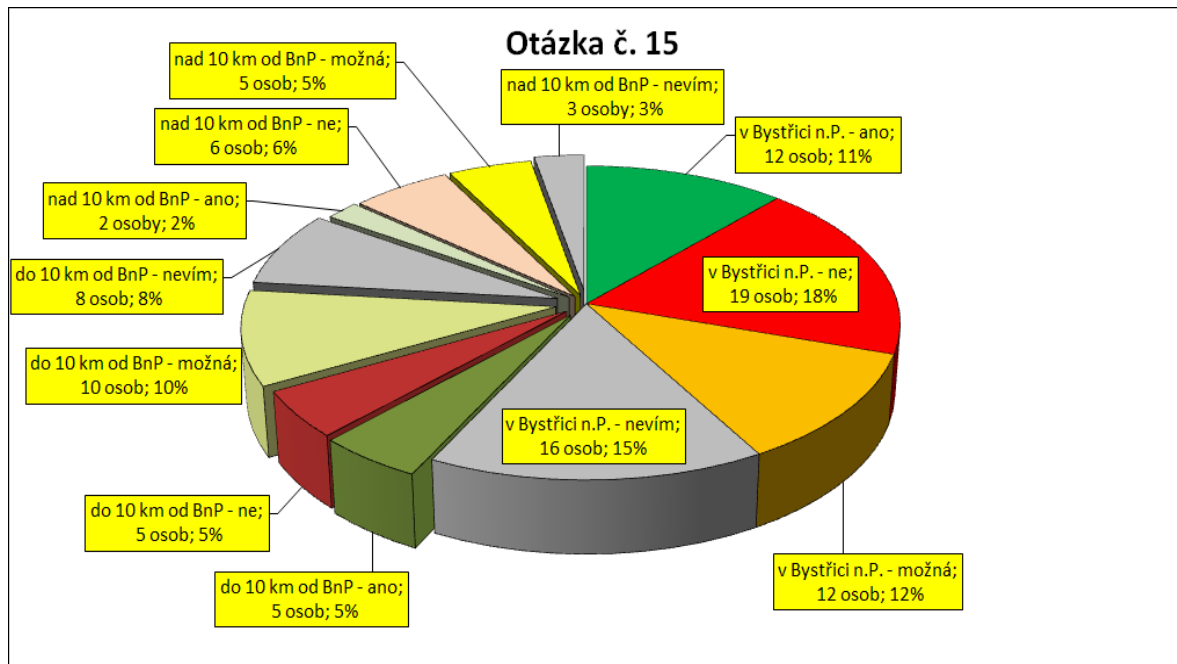
Odpovědi na otázku č. 15: Myslíte, že zaměstnanci uranových dolů mohou mít větší procentuální podíl na patologickém chování na Bystřicku?

Tabulka č. 18

Otázka 15: Procentuální podíl na patologickém chování	
v Bystřici n. P. - ano	12 osob
v Bystřici n. P. - ne	19 osob
v Bystřici n. P. - možná	12 osob
v Bystřici n. P. - nevím	16 osob
do 10 km od BnP - ano	5 osob
do 10 km od BnP - ne	5 osob
do 10 km od BnP - možná	10 osob
do 10 km od BnP - nevím	8 osob
nad 10 km od BnP - ano	2 osoby
nad 10 km od BnP - ne	6 osob
nad 10 km od BnP - možná	5 osob
nad 10 km od BnP - nevím	3 osoby

Tabulka je rozdělena podle možností odpovědí a podle typu odpovědi s návazností na vzdálenost od Bystřice nad Pernštejnem.

Graf č. 23

Z vyhodnocených odpovědí vyplynulo: 19 dotazovaných si myslí o zaměstnancích uranových dolů, že mají větší procentuální vliv na patologickém chování na Bystřicku. Když k tomu připočtu 27 odpovědí, že možná, tak celkový počet je 46 respondentů. Jednoznačnou odpověď ne napsalo 30 respondentů. Výsledek poměru $46 > 30$ odpovědí vyšel v neprospěch zaměstnanců uranových dolů. Velký počet respondentů, celkem 27, si s odpovědí pravděpodobně nevědělo rady, protože volilo možnost nevím.

Vzdálenost od Bystřice n. P. na typ odpovědi neměl vážný vliv. V Bystřici n. P. byly odpovědi ano, ne, možná, nevím, téměř vyrovnané. Největší rozdíl v typu odpovědi byl u bydliště do 10 km od Bystřice n. P.

Otázka č. 16 je odevřeného typu. Navazuje na otázku č. 15.

Odpovědi na otázku č. 16: Pokud ano, můžete prosím napsat svůj názor.

Citace některých odpovědí.

- „Vliv se neustále snižuje, ale přetrvává vzpomínka obyvatel na dřívější doby rozvoje uranu v regionu a tím větší podíl brigádníků. Nyní jsou zaměstnanci usazenější, bydlí zde trvale.“
- „Spíš mám na mysli potomky původních zaměstnanců ze 70. let, kdy se město rozrostlo o rodiny, které zde neměly kořeny a vztah k regionu.“
- „Děti a vnuci holdující drogám a alkoholu.“

- „Řídí se bolševickým heslem: já jsem horník, kdo je víc.“

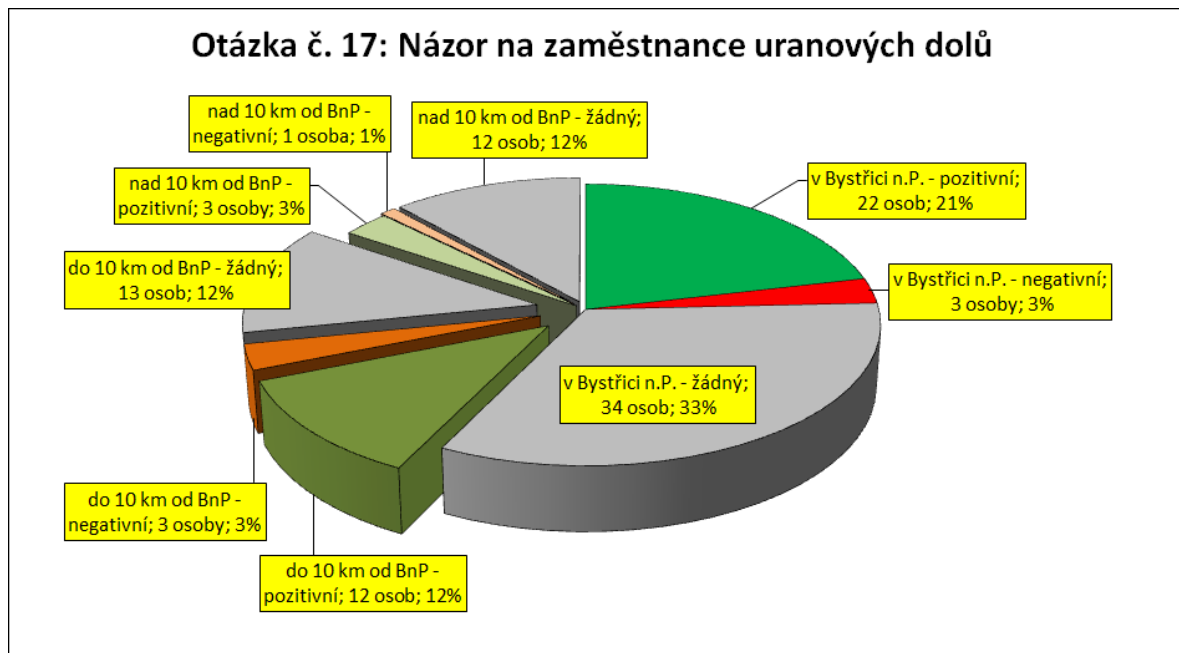
Z odpovědí je patrné, že negativní vliv na uraňáky přetrvává spíše z dob počátku těžby. Dále jsou to děti těchto zaměstnanců, od kterých převzali způsob trávení volného času.

Odpovědi na otázku č. 17: Jaký je Váš názor na zaměstnance uranových dolů?

Tabulka č. 19

Otázka č. 17 : Názor na zaměstnance uranových dolů	
v Bystřici n. P. - pozitivní	22 osob
v Bystřici n. P. - negativní	3 osoby
v Bystřici n. P. - žádný	34 osob
do 10 km od BnP - pozitivní	12 osob
do 10 km od BnP - negativní	3 osoby
do 10 km od BnP - žádný	13 osob
nad 10 km od BnP - pozitivní	3 osoby
nad 10 km od BnP - negativní	1 osoba
nad 10 km od BnP - žádný	12 osob

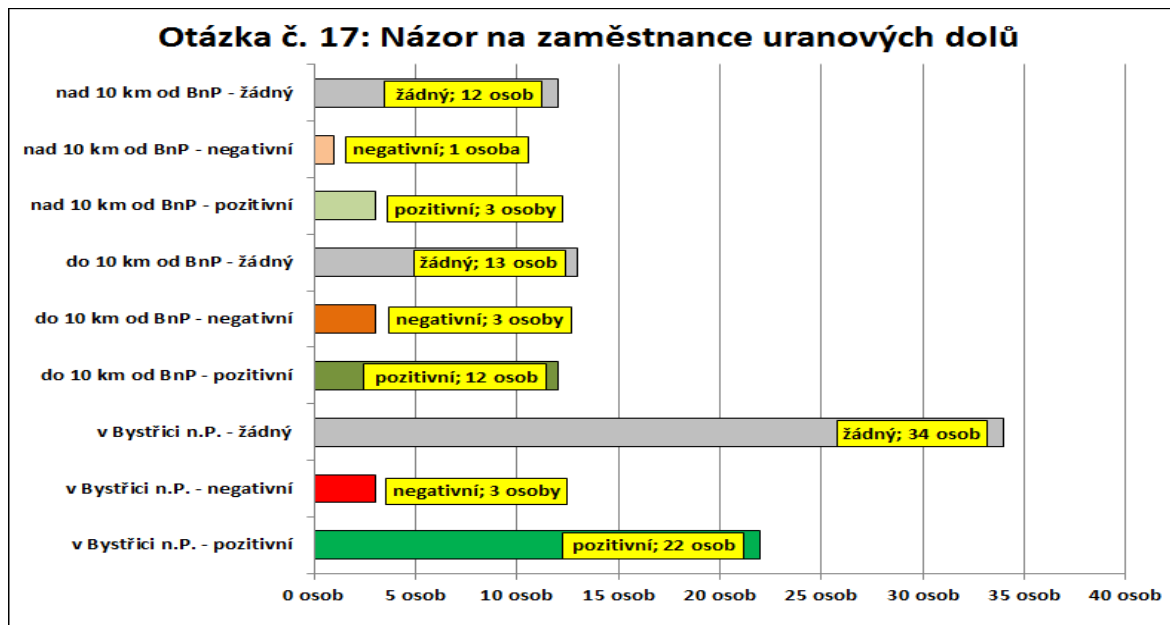
Graf. 24

Na otázku č. 17 odpovědělo všech 103 respondentů. Přesto 59 respondentů odpovědělo, že nemají žádný názor na zaměstnance uranových dolů. Přímou v Bystřici n. P. bylo 34 těchto

odpovědí, což převažovalo všechny ostatní odpovědi. Pro názornost ještě jiný typ grafu, kde to jde lépe vidět.

Graf č. 25

Po vyhodnocení odpovědí, jsem došel k zajímavému faktu.

1. Respondenti z Bystřice n. P., kterých se doly nejvíc týkají, kde v rodině, nebo v příbuzenstvu je určitě nějaký zaměstnanec dolů, nemají žádný názor na tyto zaměstnance. Jako by se nechtěli vyjádřit.
2. I když v otázce č. 15, kde označili uraňáky za určitý zdroj patologického chování, přesto převládali pozitivní odpovědi 37 oproti 7 negativním. Uranové doly se v regionu týkají více méně každého, z toho důvodu odvozují převládající počet pozitivních odpovědí, nebo že volili před negativním názorem odpověď žádný názor.

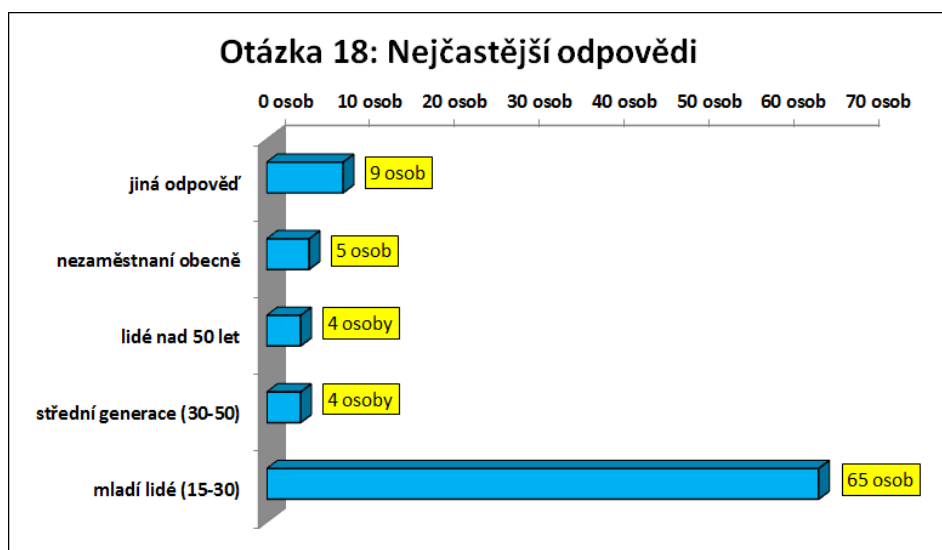
Odpovědi na otázku č. 18: Které věkové skupiny patří podle Vás mezi rizikové, co se týká patologického chování ve zdejšímu regionu.

Tato otázka byla otevřená z důvodu, abych nepodsouval některé možnosti. Bylo to tím pádem složitější na vyhodnocení. Vybral jsem nejčastější odpovědi, které jsem pomocí grafu znázornil.

Tabulka č. 20

Otázka č. 18: Nejčastější odpovědi	
mladí lidé (15-30)	65 osob
střední generace (30-50)	4 osoby
lidé nad 50 let	4 osoby
nezaměstnaní obecně	5 osob
jiná odpověď	9 osob

Graf č. 26

Z odpovědí jednoznačně vyplynulo, že za nejrizikovější věkovou skupinu, co se týká patologického chování, považují respondenti v místním regionu věkovou skupinu 15-30 let. Tuto věkovou skupinu volilo 65 respondentů. Množství dalších věkových skupin se pohybovalo od 4 do 5 hlasů.

Citace odpovědí, které nespádaly do věkových kategorií.

- „Dlouhodobě nezaměstnaní.“

- „Vandalové, s menším vzděláním, bezdomovci, nepřizpůsobiví.“
- „Mládež, drogově závislí.“
- „Cizí lidi.“

Odpovědi na otázku č. 19: Ziskávají bývalí zaměstnanci uranových dolů snadno další pracovní příležitosti?

Tabulka č. 21

Otázka č. 19: Pracovní příležitosti	
ano	7 osob
ne	35 osob
možná	11 osob
nevím	50 osob

Graf č. 27

Z vyhodnocených odpovědí vyplynulo, 34% si myslí ne, 11% možná. Jenom 7% odpovědělo ano. Nejvíce odpovědí bylo nevím, 48%. Takto vysoké procento značí, že v tomto směru nemají respondenti zcela vyhraněnou odpověď. Následující otázka nám dá odpověď, proč si myslí dotázaní, že uraňáci shání těžko práci.

Odpovědi na otázku č. 20: Pokud ne, můžete prosím uvést důvod.

Tato otázka navazuje na otázku č. 19. Je otevřená, kde se mohou respondenti lépe k předešlé otázce vyjádřit.

Citace vybraných odpovědí.

- „Zdravotní důvody, v regionu není nabídka a nechtějí se stěhovat, málo práce.“
- „Ztráta odborných dovedností.“
- „Nemoc z povolání.“
- „Nejsou zvyklí pracovat dle norem a zásad privátního sektoru.“
- „Nevezmou je všude, kvůli tomu, že jsou uraňáci ,mají špatnou pověst.“
- „Těžko využitelná praxe jinde.“
- „Choroby z povolání, obavy zaměstnavatele.“

Z těchto odpovědí vyplývá, že mladý člověk, který nastoupí na doly, kde pracuje v průměru 10 let a potom musí skončit, ztrácí potřebnou kvalifikaci, kterou měl, nebo mu zdravotní důvody nedovolí pokračovat dále v práci. Velkou roli hraje i fakt, že uraňáci nemají zrovna nejlepší pověst. Budoucí zaměstnavatelé se bojí, že bývalí uraňáci se budou snažit dostat důchod a z toho důvodu častěji marodit.

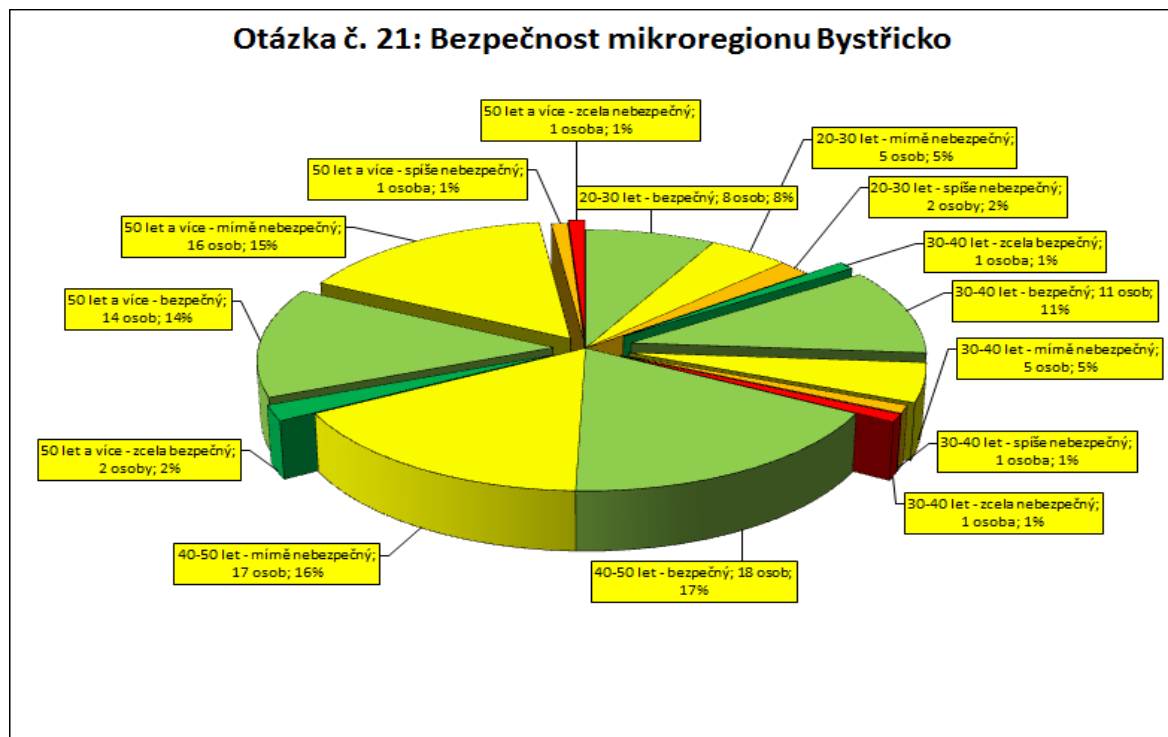
Odpovědi na otázku č. 21: Považujete mikroregion Bystřicko, co se týká patologického chování, za bezpečný?

Tabulka č. 22

Otázka 21: Bezpečnost mikroregionu Bystřicko			
20-30 let - bezpečný	8 osob	40-50 let - bezpečný	18 osob
20-30 let - mírně nebezpečný	5 osob	40-50 let - mírně nebezpečný	17 osob
20-30 let - spíše nebezpečný	2 osoby	50 let a více - zcela bezpečný	2 osoby
30-40 let - zcela bezpečný	1 osoba	50 let a více - bezpečný	14 osob
30-40 let - bezpečný	11 osob	50 let a více - mírně nebezpečný	16 osob
30-40 let - mírně nebezpečný	5 osob	50 let a více - spíše nebezpečný	1 osoba
30-40 let - spíše nebezpečný	1 osoba	50 let a více - zcela nebezpečný	1 osoba
30-40 let - zcela nebezpečný	1 osoba		

Otázku č. 21 jsem vyhodnocoval podle odpovědí, ale i podle věku. Protože jinak se může cítit mladý člověk, který vede bezstarostný život, jinak se cítí rodič dětí, které musí denně posílat do školy, a jinak se cítí senior, pro kterého dnešní doba není zrovna přívětivá.

Graf č. 28

Na otázku č. 21 odpovědělo všech 103 respondentů. Odpovědi na otázku, jak bezpečně se cítí ve zdejším regionu, nebyly jednoznačné. Za bezpečný považuje Bystřicko 54 respondentů, z toho 3 za zcela bezpečný. Mírně nebezpečný odpovědělo 43 respondentů. Spíše nebezpečný napsaly 4 a zcela nebezpečný 2 respondenti. Když sečtu dohromady kladné 54 a potom záporné 49 odpovědí, vyšlo mírně lépe pro bezpečný, $54 > 49$.

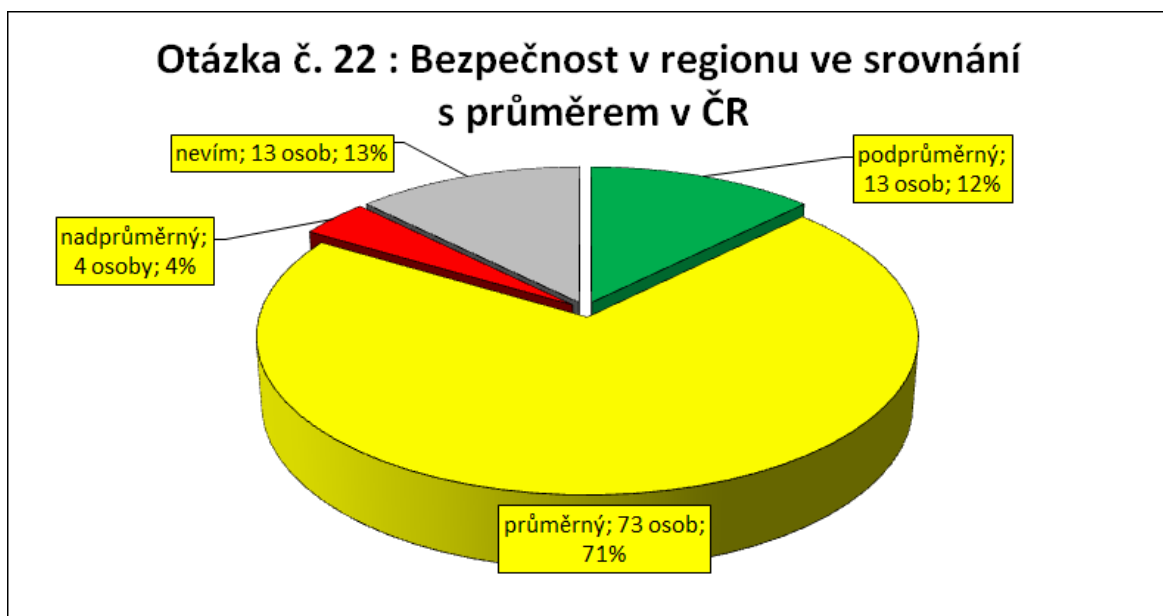
Podobný výsledek vyšel i v porovnání s věkovými skupinami. Předpokládal bych, že mladší generace se bude cítit bezpečněji, ale nejvíc odpovědí pro bezpečný region napsala věková kategorie 40 až 50let, 18 respondentů. Věková kategorie 20 až 30let napsala pro bezpečný jen 8 odpovědí. Pro nebezpečný region napsala nejvíc také věková kategorie 40 až 50let, 17 odpovědí. Takže i podle věkových kategorií se nedá udělat jednoznačný závěr.

Odpovědi na otázku č. 22: Považujete mikroregion Bystřicko v porovnání s republikovým průměrem co se týká patologického chování za:

Tabulka č. 23

Otázka 22: Bezpečnost regionu ve srovnání s průměrem v ČR	
podprůměrný	13 osob
průměrný	73 osob
nadprůměrný	4 osoby
nevím	13 osob

Graf č. 29

Ze 103 respondentů odpovědělo 73, že považují region Bystřicko za průměrný ve srovnání s republikovým průměrem co se týká patologického chování. Nadprůměrný odpověděli jen 4 respondenti. Z odpovědí vyplývá, že většina 71% respondentů považuje region za průměrný. Ve skutečnosti je však podprůměrný, OOP Bystřice n. P. je 8,65 trestných činů na 1000 obyvatel a průměr je 30,09 trestných činů na 1000 obyvatel v Českých Budějovicích. Medián vychází na Pardubice s 21,87 trestnými činy na 1000 obyvatel, viz graf č. 7. Odpověď podprůměrný napsalo jen 13 respondentů. Odpověď nevím vyplnilo 13 respondentů, 13%.

Z výsledku vyhodnocených odpovědí vyplynulo, že pojem bezpečí je subjektivní pocit.

4.3 Ověření hypotéz

Mikroregion Bystřicko se vlivem začátku těžby uranové rudy roku 1957 stal dost specifický. Jak do struktury obyvatelstva, tak do rozvoje a trávení volného času. Bystřicko se natolik rozrostlo, že přistěhovalci za prací byli v poměru skoro 1:1. Zaměstnanci dolů neměli žádné vazby k regionu, žádné domácí zázemí. Názor na uraňáky proto v prvních letech nebyl nejlepší. Trvalo léta, než se doly začlenily do zdejšího regionu. Přesto i dnes, kdy doly už nemají tak dominantní vliv na zdejší region, přetrvávají negativní názory na tyto zaměstnance. Hlavně z důvodu další generace vychované uraňáky.

To, jak se změnil názor na zaměstnance dolů a jaký vliv měli tito lidé na rozvoj patologického chování na Bystřicku, bylo cílem mé práce.

Při vyhodnocení otázek č. 10, 11, vyšlo: ze 103 respondentů jich 91 odpovědělo ano na otázku, jestli ovlivnil uranový průmysl mikroregion Bystřicko. Dále 73 respondentů napsalo, že uranový průmysl ovlivnil pozitivně Bystřicko.

H1: Předpokládám, že s rozvojem uranového průmyslu narostlo i patologické chování v mikroregionu Bystřicko. Mínění respondentů tuto hypotézu přímo nepotvrdilo.

H2: Předpokládám, že procentuálně větší podíl na patologickém chování na Bystřicku mají zaměstnanci uranových dolů. Tuto hypotézu respondenti potvrdili. Z vyhodnocení otázek č. 13, 15, vyšlo: na otázku jestli uraňáci tráví více času v restauračních zařízeních než ostatní obyvatelé odpovědělo 52 ano, oproti 19 odpovědím ne. Dále na otázku týkající se patologického chování zaměstnanců uranových dolů odpovědělo ano. Mají větší procentuální podíl na patologickém chování. 30 respondentů napsalo ne, nemají větší vliv na patologickém chování.

H3: Předpokládám, že obyvatelé mikroregionu Bystřicko, kteří nepracovali na uranových dolech, budou mít negativní názor na zaměstnance dolů. Tato hypotéza se mi nepotvrdila, 37 respondentů hodnotí zaměstnance uranových dolů pozitivně, jen 7 respondentů hodnotilo uraňáky negativně. Přesto 59 respondentů nemělo žádný názor. Příkládám tento fakt tomu, že za ty roky jsou místní obyvatelé navzájem provázáni se zaměstnanci uranových dolů.

H4: Předpokládám, že největší podíl na patologickém chování na Bystřicku bude mít věková skupina 21-35 let. Po vyhodnocení otázky č. 18 vyšlo: 65 respondentů uvedlo

věkovou kategorií 15-30 let. Byla to otevřená otázka, kde kromě věkových kategorií psali respondenti jako rizikové skupiny bývalé uraňáky a jejich adolescentní potomky. Tato hypotéza se mi potvrdila jen z části, protože věkovou kategorií 21-35 let jsem volil z důvodu, že od 21 let se může začít pracovat na uranových dolech v podzemí a po 30. roce většinou na dolech končí.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřil na patologické chování. V teoretické části jsem popsal patologické jevy jako takové. Popisoval jsem, jak jsou patologické jevy nestálé, posouvají se s normou dané kultury, s časem, ve které době byly považovány za patologické, ale postupem času se staly součástí normy. Odlišnosti prostředí, kde uzavřené skupiny mají jiný žebříček morálních hodnot, než společnost, v které žijí.

Patologické jevy jsou tak rozšířený jev, že není možné globálně o nich psát, pokud bych nechtěl psát to, co bylo několikrát popsáno.

Proto jsem se soustředil na mikroregion Bystřicko, kde jsem vyrůstal a žiji dodnes. Ve zdejšímu regionu jsem se zaměřil na patologické chování v souvislosti se začátkem těžby uranové rudy. Konkrétně na tuto oblast jsem se soustředil z toho důvodu, že první hornické činnosti prováděli bývalí vězni z Jáchymovských dolů a dále vlivem velké vlny přistěhovalců z celé republiky i ze zahraničí. Vlivem tohoto jevu nepřinesl začátek těžby uranové rudy jen pozitivní věci, jako zaměstnanost, rozvoj regionu, ale i negativní jevy, jako je patologické chování.

V praktické části jsem si nejprve pomocí hypotéz stanovil předpokládaný problém. Tyto hypotézy jsem se pomocí dotazníkového průzkumu snažil verifikovat, nebo falsifikovat. Dotazníkový průzkum jsem doplnil o statistické údaje, abych docílil co největší validity výzkumu. Bylo zajímavé zjištění, že často veřejné mínění se neshoduje se statistickými údaji. Dále jsem objevil fakt, že kdybych vedl průzkum na toto téma v 60. letech, kdy zde začala těžba, stanovené hypotézy by se pravděpodobně všechny potvrdily. Tento fakt předpokládám ze zjištěných informací získaných z bystřické kroniky a doplněné rozhovory lidí, kteří měli co dočinění se začátkem těžby uranu na Bystřicku. Po vyhodnocení dotazníkového průzkumu jsem došel k závěru, že dvě ze čtyř hypotéz se nepotvrdily. Tento fakt připisuji tomu, že vliv těžby uranu, který je v dnešní době v útlumu a nezaměstnává tolik lidí jako na jejím začátku, už není tak dominantní. Dále v dnešní době je to několikátá generace uraňáků, která se liší od těch původních tím, že už mají vazbu ke zdejšímu regionu a rodinné zázemí. Také platové podmínky už nejsou tak výrazně větší oproti jiným pracovním nabídkám. Z odpovědí respondentů vyšlo, že uraňáci tráví více času v pohostinských zařízeních i že mohou mít větší procentuální vliv na patologickém chování, přesto zaměstnance dolu respondenti hodnotili kladně. Připisuji to tomu, že na Bystřicku je jen málo rodin, kterých by se těžba nějak nedotkla. V mikroregionu Bystřicko,

kde je vysoká nezaměstnanost v průměru kolem 10%, jsou doly jedním z mála pracovních příležitostí. Doly se za ty roky staly významnou součástí regionu, díky čemu se i životní styl těchto zaměstnanců stal akceptovatelný veřejným míněním. Stal se součástí zdejší morální normy.

Sociální pedagogika se tímto fenoménem zabývá a zdůrazňuje fakt, jak důležité je prostředí, ve kterém žijeme, na utváření morálních norem.

Závěrem bych uvedl: prvotně ne příliš oblíbení zaměstnanci uranových dolů jsou dnes hodnoceni většinou pozitivně. Negativní vliv původních zaměstnanců uranových dolů s každou generací slábne. Ze statistických údajů vyplynulo, že mikroregion Bystřicko se nijak nevymyká procentuálně patologickým chováním s porovnáním s republikovým průměrem. Naopak jsou na spodní hranici statistických údajů v přepočtu trestných činů na 1000 obyvatel v ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bargel, M. Mühlpachr, P. a kolektiv *Inkluze versus exkluze-dilema sociální patologie*. Brno: IMS, 2010. ISBN: 978-80-87182-12-3
- [2] Bauman, Z. *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta, 2004
- [3] Brateková, J. *Problematika sociálně patologických jevů*. Brno: 2009. Masarykova univerzita v Brně. Bakalářská práce. s. 10, Vedoucí práce Mgr. Miroslav Janda
- [4] Fischer, S. Škoda, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-2207-8
- [5] Hulanová, L. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatelé a kriminality*. Praha: TRITON, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9
- [6] Jungman, H. *Bystřice nad Pernštejnem*. PRODUCTION 24. s.r.o., 2010.
- [7] Klimeš, L. *Slovník cizích slov*. Praha: Pedagogické nakladatelství, a. s., 2005. ISBN 80-7235-272-5
- [8] Maňák, J. Švec, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Paido. editace pedagogické literatury, Brno: 2004. ISBN 80-7315-078-6
- [9] Mühlpachr, P. *Sociopatologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4550-7
- [10] Nakonečný, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7
- [11] Nešpor, K. *Návykové chování a závislosti: Současné poznatky a perspektivy léčby*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-908-8
- [12] Ondrejko, P. a kolektiv *Sociálna patológia*. Bratislava: SAV, 2009. ISBN 9788022410748
- [13] Pokorný, V., Telcová, J., Tomko, A. *Prevence sociálně patologických jevů*. Brno: 2003. Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r. s., ISBN 80-86568-04-0
- [14] Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8
- [15] Urban, L., Dubský, J. *Sociální deviace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-133-5
- [16] Štarha, I. Zemek, M. *Bystřice nad Pernštejnem*. Brno: Nakladatelství Blok, 1980.

[17] Vágnerová Marie *Patopsychologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999.

ISBN 80-7178-678-0

[18] Vágnerová, Marie *Základy psychologie*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN

978-80-246-0841-9

[19] Vavřík, M. Jilčík, T. *skripta IMS, základy sociologie, vydal IMS Brno, 2011, s. 54.*

Internetové zdroje

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Počítačová kriminalita](http://cs.wikipedia.org/wiki/Počítačová_kriminalita)

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Mobbing, Bossing](http://cs.wikipedia.org/wiki/Mobbing,_Bossing)

<http://www.epravo.cz/top/clanky/sexualni-obtezovani-a-jeho-postih-36540.html>

<http://www.bystricenp.cz/historie/>

<http://www.czso.cz/sldb/sldb10.nsf/obydomy?openform&:595411>

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?&cislotab=AGOBY6031PU_OB2.17&voa=tabulka

[http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=KRI5012PU_OK&vo=null,](http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=KRI5012PU_OK&vo=null)

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM9010PC_OR&vo=tabu

lka&kapitola_id=19

[www. domacinasili.cz /domaci-nasili/](http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČSÚ Český statistický úřad

H1-H4 Hypotéza

OOP Obvodní oddělení policie

PČR Policie České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Vybraná lokalita pro statistické vyhodnocení: rok 2007- 2013.....45

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Graf č. 1, Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869.....	38
Graf č. 2, Rozložení obyvatel Bystřice n. P. podle věku a pohlaví (dle ČSÚ, 2011).....	38
Graf č. 3, Rozložení obyvatel Bystřice n. P. podle rodinného stavu a pohlaví (dle ČSÚ, 2011).....	39
Graf č. 4, Rozložení obyvatel Bystřice n. P. podle dosaženého stupně vzdělání (dle ČSÚ, 2011).....	39
Graf č. 5, Nápad trestné činnosti v obvodu OOP Bystřice n. P.....	41
Graf č. 6, Trestná činnost dle druhu provedení v obvodu OOP Bystřice n. P.....	41
Graf č. 7, Trestné činy na 1000 obyv. podle okresů (průměr 2008- 2012).....	43
Graf č. 8, Všeobecný přehled o nehodách v zadané lokalitě.....	45
Graf č. 9, Všeobecný přehled o nehodách v ČR.....	46
Graf č. 10, Srovnání nehod v regionu a v ČR.....	47
Graf č. 11, Vyhodnocení návratnosti dotazníků.....	49
Graf č. 12, Respondenti podle věku a pohlaví.....	50
Graf č. 13, Respondenti podle vzdělání a pohlaví	51
Graf č. 14, Respondenti podle věku a vzdělání.....	52
Graf č. 15, Respondenti podle místa a typu bydlení.....	53
Graf č. 16, Vyhodnocení dotazníků: otázka č. 6-9.....	54
Graf č. 17, Otázka 10: Myslíte si, že rozvoj uranového průmyslu ovlivnil život v Bystřici?.....	55
Graf č. 18, Otázka 11: Pokud ano, tak jak?.....	56
Graf č. 19, Otázka 11: Pokud ano, tak jak?.....	57
Graf č. 20, Otázka 12: Myslíte si, že práce na uranových dolech je lépe ohodnocena než jiná práce v regionu?.....	58
Graf č. 21, Otázka 13: pohostinská zařízení.....	59
Graf č. 22, Otázka 13: pohostinská zařízení.....	60
Graf č. 23, Otázka 15: Procentuální podíl na patologickém chování.....	62
Graf č. 24, Otázka č. 17: Názor na zaměstnance uranových dolů.....	63
Graf č. 25, Otázka č. 17 : Názor na zaměstnance uranových dolů.....	64
Graf č. 26, Otázka č. 18: Nejčastější odpovědi.....	65
Graf č. 27, Otázka č. 19: Pracovní příležitosti.....	66
Graf č. 28, Otázka 21: Bezpečnost mikroregionu Bystřicko.....	68

Graf č. 29, Otázka 22: Bezpečnost regionu ve srovnání s průměrem v ČR.....	69
Tabulka č. 1, Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869.....	38
Tabulka č. 2, Nápad trestné činnosti v obvodu OOP Bystřice n. P.....	40
Tabulka č. 3, Trestná činnost dle druhu provedení v obvodu OOP Bystřice n. P.....	40
Tabulka č. 4, Trestné činy na 1000 obyv. dle okresů za období 2008- 2012.....	42
Tabulka č. 5, Všeobecný přehled o nehodách v zadané lokalitě.....	44
Tabulka č. 6, Přehled dopravních nehod v ČR v období 2007-2013.....	46
Tabulka č. 7, Srovnání nehod v regionu a v ČR.....	47
Tabulka č. 8, Vyhodnocení návratnosti dotazníků.....	49
Tabulka č. 9, Respondenti podle věku a pohlaví.....	50
Tabulka č. 10, Respondenti podle vzdělání a pohlaví.....	51
Tabulka č. 11, Respondenti podle věku a vzdělání.....	52
Tabulka č. 12, Respondenti podle místa a typu bydlení.....	53
Tabulka č. 13, Vyhodnocení dotazníků: otázka č. 6-9.....	54
Tabulka č. 14, Otázka 10: Myslíte si, že rozvoj uranového průmyslu ovlivnil život v Bystřici?.....	55
Tabulka č. 15, Otázka 11: Pokud ano, tak jak?.....	56
Tabulka č. 16, Otázka 12: Myslíte si, že práce na uranových dolech je lépe ohodnocena než jiná práce v regionu?.....	58
Tabulka č. 17, Otázka 13: pohostinská zařízení.....	59
Tabulka č. 18, Otázka 15: Procentuální podíl na patologickém chování.....	61
Tabulka č. 19, Otázka č. 17 : Názor na zaměstnance uranových dolů.....	63
Tabulka č. 20, Otázka č. 18: Nejčastější odpovědi.....	65
Tabulka č. 21, Otázka č. 19: Pracovní příležitosti.....	66
Tabulka č. 22, Otázka 21: Bezpečnost mikroregionu Bystřicko.....	67
Tabulka č. 23, Otázka 22: Bezpečnost regionu ve srovnání s průměrem v ČR.....	69

SEZNAM PŘÍLOH

PI- Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Libor Cural a studuji Univerzitu Tomáše Bati, Fakultu humanitních studií, na Institutu Mezioborových studií v Brně.

Chtěl bych vás poprosit o spolupráci při výzkumu, který je zaměřený na patologické chování **(nežádoucí chování porušující sociální, morální a právní normy)** v mikroregionu Bystřicko.

Tento výzkum je zaměřen hlavně na spojitost patologického chování se zahájením a těžbou uranu na zdejších dolech. Chtěl bych znát váš názor.

Vyplnění dotazníku je anonymní. Jedná se o váš subjektivní názor. Otevřené otázky vám dají prostor se lépe vyjádřit. Byl bych rád, kdybyste tuto možnost využili.

Předem děkuji za čas strávený u tohoto dotazníku.

Vámi vybranou odpověď prosím zaškrtněte **x**.

1. Pohlaví:

muž

žena

2. Váš věk:

20-30

30-40

40-50

50 a více

3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání:

základní

vyučen

střední s maturitou

vysokoškolské

4. Místo bydliště:

v Bystřici n. P.

do 10 km od Bystřice n.P.

nad 10 km od Bystřice n.P.

5. Kde bydlíte?

rodinný dům

v bytě

6. Přestěhovali se do místní lokality Vaši předci?

ano

ne

7. Přestěhoval (a) jste se sem Vy, kvůli práci?

ano

ne

8. Pracoval někdo z Vašich předků na uranových dolech?

ano

ne

9. Pracoval (a) jste, nebo v téhle chvíli pracujete na uranových dolech?

ano

ne

10. Myslíte, že rozvoj uranového průmyslu ovlivnil život v Bystřici?

ano

ne

možná

nevím

11. Pokud ano, tak jak:

pozitivně

negativně

12. Myslíte si, že práce na uranových dolech je lépe ohodnocena než je jiná práce v regionu?

ano

ne

možná

nevím

13. Myslíte, že zaměstnanci uranových dolů tráví více času v pohostinských zařízeních než jiní občané v regionu?

ano

ne

možná

nevím

14. Pokud ano, můžete prosím napsat svůj názor:

15. Myslíte, že zaměstnanci uranových dolů mohou mít větší procentuální podíl na patologickém chování na Bystřicku?

ano

ne

možná

nevím

16. Pokud ano, můžete prosím napsat svůj názor:

17. Jaký je Váš názor na zaměstnance uranových dolů?

pozitivní

negativní

žádný

18. Které věkové skupiny patří podle Vás mezi rizikové, co se týká patologického chování ve zdejší regionu:

19. Získávají bývalí zaměstnanci uranových dolů snadno další pracovní příležitosti?

ano

ne

možná

nevím

20. Pokud ne, můžete prosím uvést důvod:

21. Považujete mikroregion Bystřicko, co se týká patologického chování, za bezpečný?

je zcela bezpečný bezpečný mírně nebezpečný spíše nebezpečný

zcela nebezpečný

22. Považujete mikroregion Bystřicko v porovnání s republikovým průměrem, co se týká patologického chování, za:

podprůměrný

průměrný

nadprůměrný

nevím